

Rapport 2023:26

Länsstyrelsen
Stockholm

Medborgarundersökning i Stockholms län 2023

För mer information kontakta
Länsstyrelsens avdelning för verksamhets- och ledningsstöd
Tfn: 010-223 10 00

Foto omslag: Mostphotos.com
Utgivningsår: 2023
ISBN: 978-91-7937-271-2

Du hittar rapporten på vår webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm

Innehåll

Inledning	4
Om undersökningen	4
Dämpad syn på sin ekonomi	7
Historiskt pessimistisk bedömning av den svenska ekonomins utveckling och framtid.....	7
Färre är nöjda med sin ekonomi, oavsett inkomst	9
Hälften oroar sig för sina boendekostnader	10
Den egna ekonomiska situationen har försämrats	10
Knappt var femte oroar sig för att bli arbetslös.....	12
Minskad framtidsoptimism.....	13
Oron för ekonomin ökar	14
Trots försämrad ekonomi – mer eller mindre oförändrad betalningsförmåga	14
112 000 personer definieras som ekonomiskt sårbara.....	17
Kommunjämförelse – ekonomiska styrkeförhållanden.....	18
Ingen återgång till tidigare lyckonivåer	21
Pessimism om tryggheten i länet.....	23
Nära hälften tror att tryggheten kommer försämrats	23
Hälften har någon gång känt sig otrygg i Stockholm	27
Oförändrat hög andel otrygga i sitt bostadsområde.....	28
Otrygghetens konsekvenser	30
Ingen ökad oro för att utsättas för våld	31
Utsatthet för våld.....	32
Kommunjämförelse – trygghet och otrygghet.....	32
65 procent positiva till ökat bostadsbyggande	37
Fler negativa till befolkningsökning.....	38
Fler negativa till ökat bostadsbyggande	39
Majoritet för att vindkraften byggs ut i länet.....	44
Bilaga - Definitioner som används i rapporten	46

Inledning

Länsstyrelsen Stockholm har genomfört medborgarundersökningar vartannat år sedan 2011. Undersökningen är en del i hur Länsstyrelsen tolkar sin uppgift som den är formulerad i 2§ länsstyrelseinstruktionen: att myndigheten ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet.

Undersökningen täcker in ett stort antal områden. I denna rapport presenteras ett urval av resultaten från 2023 års undersökning, inklusive hur utvecklingen sett ut sedan den första mätningen 2011. I tre avsnitt redovisas länsinvånarnas uppfattningar om

- ▶ ekonomi
- ▶ trygghet
- ▶ befolkning och bostäder.

Övergripande kan det konstateras en tydlig nedgång i hur länsinvånarna ser på sin privatekonomi. Andelen som är nöjda eller som bedömer att den utvecklats positivt minskar kraftigt jämfört 2021. Tryggheten är däremot mer eller mindre oförändrad jämfört med 2021. Pessimismen avseende hur länet kommer utvecklas framöver avseende trygghet har dock ökat. Avslutningsvis har allt färre har en positiv syn på befolkningsökning och ökat bostadsbyggande. För både befolkningsökning och bostadsbyggande gäller att man är mer positiv till ökning på länsnivå jämfört med den egna kommunen och i närområdet.

Besök Länsstyrelsen Stockholms webbplats för att ta del av resultaten från samtliga frågor och år.

Om undersökningen

Medborgarundersökningen är en enkätundersökning, som genomförts vartannat år sedan 2011. 2023 års undersökning är den sjunde i ordningen. Syftet är att följa utvecklingen i länet från invånarnas perspektiv. Resultaten används både för sig och för att komplettera övrig information och statistik inom olika sakområden.

Undersökningen inklusive frågor och svarsalternativ har designats av Länsstyrelsen Stockholm. Datainsamlingen har genomförts av Institutet för kvalitetsindikatorer på uppdrag av Länsstyrelsen. Frågorna rör länsinvånarnas syn på ekonomi, boende, bostadsbyggande, trygghet, miljö förtroende för samhällsfunktioner med mera. Enkäten kunde besvaras digitalt eller på papper under perioden februari till maj 2023. Utöver svenska erbjöds enkäten även på engelska.

Urvalet har gjorts med hjälp av ett stratifierat obundet slumpmässigt urval av samtliga invånare i åldern 18–85 år boende i Stockholms län. Stratum har delats in geografiskt baserat på kommun. Från urvalsramen på 1,9 miljoner

personer gjordes ett urval på 18 000 personer. Drygt 8 800 besvarade enkäten, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 49 procent.

För att minimera de potentiellt snedvridande effekter som bortfallet befaras få har resultatet kalibrerats genom viktning. Metoden är vedertagen och utgår från Statistiska centralbyråns (SCB) metodik. För mer information om detta och undersökningens genomförande, se teknisk rapport på Länsstyrelsen Stockholms webbplats. Här finns även enkätformuläret och exceltabeller med resultat, totalt och för undergrupper inklusive kommuner.

Av svaren är 1 250 från Stockholms kommun och i genomsnitt drygt 300 från övriga kommuner. Antal svar från länets utsatta områden (Polisens indelning) är drygt 600. Svartsfördelningen på kommunnivå ska tolkas med försiktighet, skillnader om enstaka procent är som regel inte signifikanta.

Respondenternas bakgrundsinformation (kön, ålder, inkomst, utbildningsnivå etcetera) är registerdata och har hämtats från SCB.

EKONOMI

Dämpad syn på sin ekonomi

Stockholm är rikets tillväxtmotor och svarar för närmare en tredjedel av Sveriges samlade bruttonationalprodukt. Den regionala ekonomin och arbetsmarknaden har haft en stark utveckling under i stort sett hela 2000-talet. Jämfört med övriga riket är sysselsättningen högre, utbildningsbakgrunden längre och inkomsterna större.

De senaste åren har däremot varit turbulenta. Strax efter det att restriktionerna för att minska smittspridningen togs bort inledde Ryssland sin fullskaliga invasion av Ukraina i slutet av februari 2022. Vid sidan av ett krig i vårt närområde och ett i grunden förändrat säkerhetspolitiskt läge pressade kriget upp inflationen ytterligare – i ett läge när prisökningstakten redan var hög i ett flertal länder.

Som ett svar på prisökningen höjde Riksbanken styrräntan i snabb takt, vilket kylde ner aktiviteten i den regionala ekonomin. Stockholms höga bostadspriser och därmed höga bolån innebar också att räntehöjningarna drabbade länets hushåll i högre utsträckning än i andra län. För ett hushåll boende i ett genomsnittligt småhus i Stockholms län med rörlig ränta och en belåningsgrad på 75 procent har de månatliga räntekostnaderna ökat med närmare 10 000 kronor sedan början av 2022. Det är en påtaglig kostnadsökning som utöver att det tränger undan annan konsumtion, i en del fall även tär på hushållens ekonomiska buffert.

Länet befinner sig hösten 2023 i en lågkonjunktur, men där arbetsmarknaden hittills visat på stor motståndskraft. Ökade kostnader, urgröpta reallöner och fallande tillgångspriser på framför allt bostäder sätter emellertid länsinvånarna under allt större ekonomisk press. Inflationen är fortsatt högre än löneökningarna och Konjunkturinstitutet konstaterade exempelvis i september 2023 att svenska löntagare har förlorat motsvarande tio års reallöneökningar. Att de senaste årens utveckling har dämpat invånarnas syn på den svenska ekonomin såväl som sin egen är – vid sidan av förväntat – även tydligt i Länsstyrelsens medborgarundersökning.

Historiskt pessimistisk bedömning av den svenska ekonomins utveckling och framtid

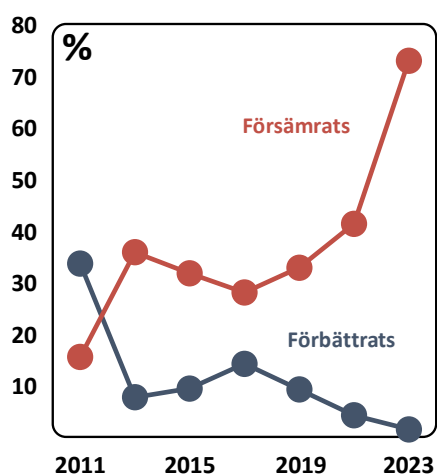
Bedömningen av den svenska ekonomins utveckling och framtidsutsikter tecknas i dystra toner under samtliga år, med undantag för tidsseriens första år. Det innebär att det är klart fler som svarar att ekonomin har försämrats och kommer att försämras än de som uppskattar det omvända. Den förhållandevis mörka bedömningen har lämnats trots en överlag god ekonomisk tillväxt, positiv sysselsättningsutveckling och växande realinkomster under stora delar av tidsserien.

År 2021, det vill säga under pandemin, uppgav 41 procent att den svenska ekonomin har försämrats under de senaste 1–2 åren. Den andelen har nu ökat till 73 procent, samtidigt som färre än två procent anger att den har förbättrats.

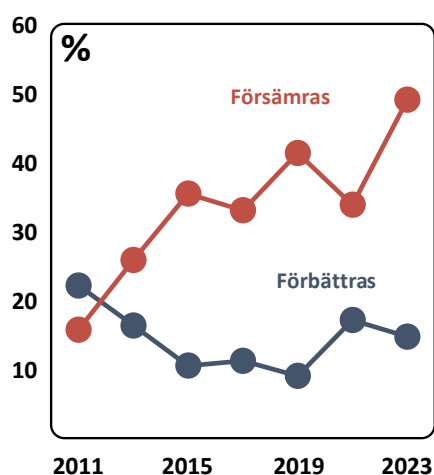
Det finns inga skillnader mellan kvinnor och män, men höginkomsttagare (årsinkomst om minst 600 000 kronor) tecknar en ännu mörkare bild där 83 procent uppger att den svenska ekonomin har försämrats. Att höginkomsttagare tecknar en mörkare bild av den svenska ekonomin gäller för hela tidsserien.

När respondenterna uppmanas att bedöma hur den svenska ekonomin kommer att utvecklas under de kommande fem åren är mönstret likartat: Pessimismen tilltar. Andelen som tror att ekonomin kommer att försämrats ökar från 34 till 49 procent. Så även om drygt sju av tio anser att ekonomin har försämrats tror närmare hälften att den kommer att försämrats ytterligare, det vill säga botten är enligt dessa personer framför snarare än bakom oss.

Andelen som tror att ekonomin kommer att förbättras minskar med drygt två procentenheter till knappt 15 procent. Unga (18–30 år) och personer med utländsk bakgrund är visserligen pessimistiska, men i lägre utsträckning än andra grupper. Sammantaget har länsinvånarna aldrig beskrivit vare sig utvecklingen eller framtidsutsikterna för den svenska ekonomin så dystert som 2023.

Diagram 1. Andel som uppger att den svenska ekonomin förbättrats respektive försämrats under de senaste 1–2 åren

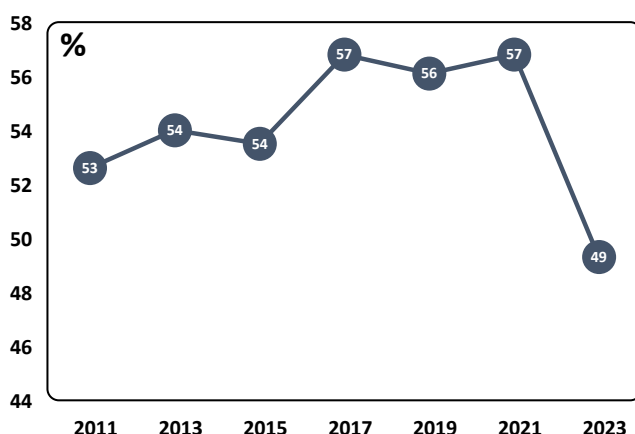

Diagram 2. Andel som tror att den svenska ekonomin kommer att förbättras respektive försämrats under de kommande fem åren.

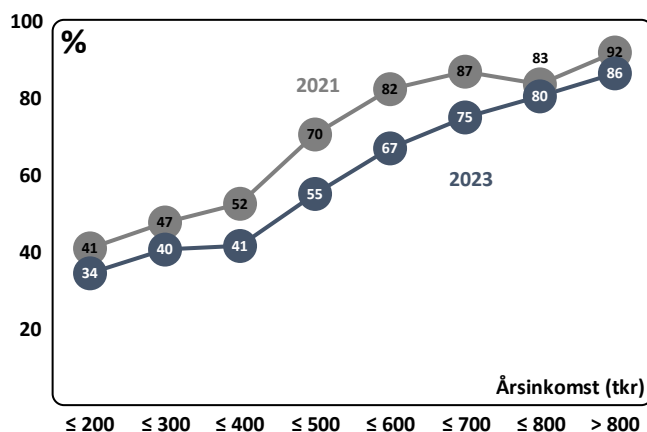
Färre är nöjda med sin ekonomi, oavsett inkomst

Andelen länsinvånare som är nöjda med sin egen ekonomi minskar kraftigt jämfört med föregående mätning. Sammantaget är 49 procent nöjda med sin ekonomi, vilket är närmare åtta procentenheter färre än 2021. Det är en påtaglig minskning och den lägsta andelen under hela tidsserien. Andelen som är ganska eller mycket missnöjda med sin ekonomi ökar med drygt tre procentenheter till 19 procent. För män minskar andelen nöjda med tio procentenheter, men män är fortfarande marginellt mer nöjda med sin ekonomi än kvinnor.

Diagram 3. Andel mycket eller ganska nöjda med sin ekonomi, bruten axel.

Andelen som är nöjda med sin ekonomi minskar i alla undersökta grupper jämfört med 2021. Tydligast är nedgången bland personer i inkomstintervallet 400 000–600 000 kronor. Inom intervallet minskar andelen nöjda med sin ekonomi från 75 till 60 procent. Bland personer som bor i villa eller radhus minskar nöjdheten i det aktuella inkomstintervallet med närmare 20 procentenheter, jämfört med tio procentenheter bland personer som hyr sin lägenhet.

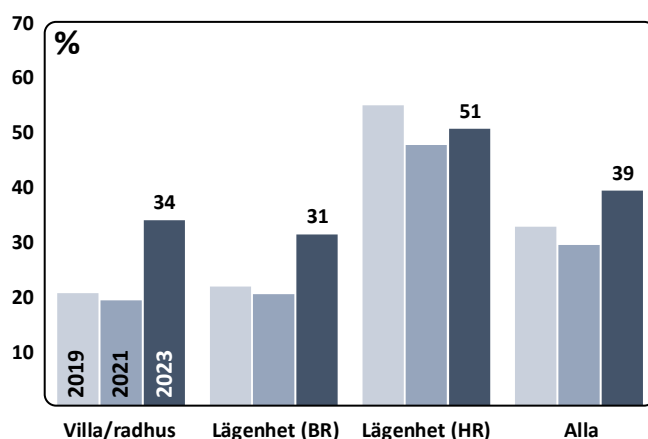

Diagram 4. Andel mycket eller ganska nöjda med sin ekonomi, uppdelat efter inkomst för åren 2021 och 2023.

Hälften oroar sig för sina boendekostnader

Andelen som inte anser att boendekostnaden är godtagbar ökar med tio procentenheter till 39 procent. Det är den högsta andelen under tidsserien.

Precis som tidigare skiljer sig andelen efter upplåtelseform. Bland de som bor i villa eller radhus anser 34 procent att boendekostnaden inte godtagbar. Det kan jämföras med 51 procent bland personer som hyr sin lägenhet. För den förstnämnda gruppen har dock andelen ökat med drygt 15 procentenheter jämfört med 2021, medan andelen är mer eller mindre oförändrad för den sistnämnda gruppen.

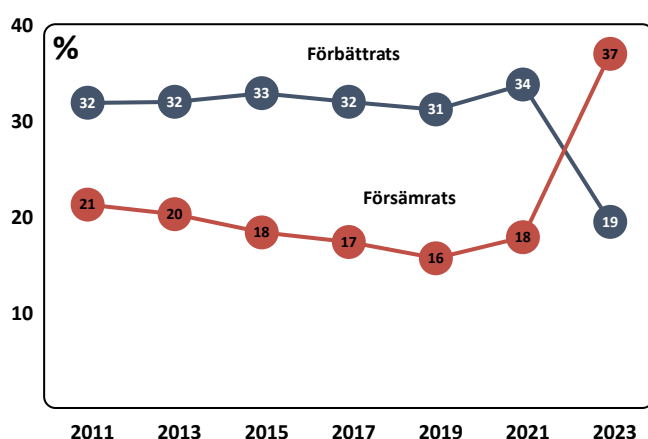

Diagram 5. Andel som i mycket eller ganska låg grad anser att månadskostnaden för boendet är godtagbart.

Den egna ekonomiska situationen har försämrats

Under perioden 2011–2021 var andelen som bedömde att den egna ekonomiska situationen hade förbättrats de senaste åren drygt 30 procent. En viss uppgång kunde visserligen noteras 2021 då 34 procent uppgav att ekonomin hade förbättrats. 2023 minskar dock andelen kraftigt till 19 procent. Omvänt har andelen som uppger att den ekonomiska situationen har försämrats fördubblats och uppgår till 37 procent. Det så kallade nettotalet – det vill säga saldot mellan andelen som anger att ekonomi förbättrats respektive försämrats – är därmed negativt (-18) för första gången.

Den pessimistiska bedömningen fördelar sig jämnt mellan olika grupper. Med undantag för unga är andelarna ungefär lika höga oavsett bakgrundsvariabel. Bland unga är nettotalet till och med positivt, det vill säga fler uppger att ekonomin har förbättrats än det omvända. Att unga tecknar sin ekonomiska utveckling i mer positiva termer är inte förvånande. Inkomsterna ökar snabbare hos yngre än äldre och många rör sig från utbildningssystemet, där inkomsterna ofta är låga, till arbetsmarknaden där inkomsterna per automatik är högre.

Diagram 6. Andel som uppger att den egna ekonomiska situationen har förbättrats respektive försämrats under de senaste 1–2 åren.

Jämfört med 2021 kan den största förändringen noteras för gruppen höginkomsttagare. 2021 uppgav 44 procent av höginkomsttagarna att ekonomin hade förbättrats samtidigt som bara åtta procent bedömde att den hade försämrats. 2023 har andelen som uppger att ekonomin hade förbättrats mer än halverats. Andelen som bedömde att privatekonomin hade försämrats har samtidigt mångdubblats jämfört med 2021.

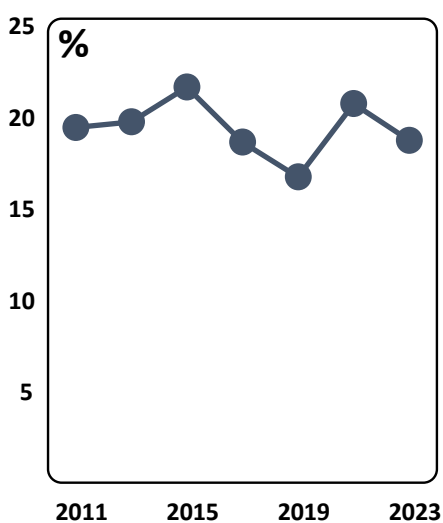
Tabell 1. Andel som uppger att den egna ekonomiska situationen har förbättrats respektive försämrats under de senaste 1–2 åren, uppdelat på ett urval bakgrundsvariabler.

Hur har din ekonomi utvecklats senaste 1–2 åren?	Förbättrats		Försämrats		Nettotal	
	Förbättrats	Försämrats	2023	2021	2023	2021
Alla	19	37	-18	16		
Män	21	35	-14	21		
Kvinnor	18	39	-21	10		
Äger bostad	18	38	-20	21		
Hyr bostad	19	37	-18	1		
Höginkomsttagare	20	36	-17	36		
Övr. inkomsttagare	19	37	-18	13		
Inrikes födda	21	35	-14	20		
Utrikes födda	16	40	-24	7		
18–30 år	30	28	2	32		
31–85 år	17	39	-22	12		

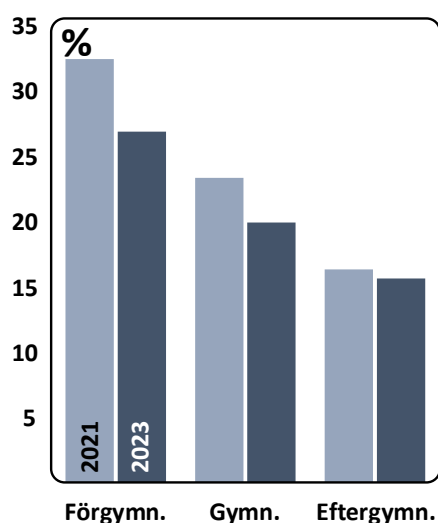
Knappt var femte oroar sig för att bli arbetslös

Konjunkturen i det regionala näringslivet har varit svag under en längre tid och hushållen har pressats av kostnadsökningar, urgröpta reallöner och fallande bostadspriser. Konsekvenserna av att bli arbetslös under sådana omständigheter kan bli påtagliga. Samtidigt har arbetsmarknaden visat på stor motståndskraft under konjunkturedgången. Efterfrågan på arbetskraft har varit hög under en längre tid, även om vissa tecken på avmattning kan anas hösten 2023. Tillgängliga prognoser (Kommissionen, Riksbanken, Finansdepartementet, affärsbanker m.fl.) pekar på en ökad arbetslöshet framgent, även om ökningen bedöms som måttfull. Någon större oro, eller ens tecken på ökad oro för att bli arbetslös kan dock inte noteras bland länsinvånarna.

Andelen som oroar sig för arbetslöshet våren 2023 uppgår till strax under 19 procent. Det kan jämföras med 21 procent 2021 och är i nivå med genomsnittet under tidsserien. Även om konsekvenserna av att bli arbetslös kan antas vara stora, tycks länsinvånarna alltså inte oroa sig i någon större utsträckning. Samtidigt är oron för arbetslöshet exempelvis högre bland personer som bedömer att den egna ekonomin har försämrats under de senaste 1–2 åren, jämfört med övriga.

Diagram 7. Andel som oroar sig för att bli arbetslös.

Diagram 8. Andel som oroar sig för att bli arbetslös, uppdelat efter utbildningsbakgrund.

Oron är starkt kopplad till utbildningsbakgrund. Oron för arbetslöshet är nästan dubbelt så hög bland personer med enbart en förgymnasial utbildningsbakgrund jämfört med personer med eftergymnasial utbildning.

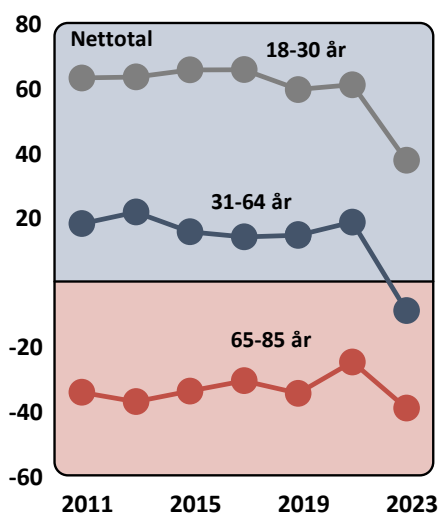
Samtidigt är det framför allt bland dem utan längre eftergymnasial utbildning som oron har minskat jämfört med 2021. Ett rimligt antagande är att oron

att bli arbetslös 2021 förmodligen var högre i näringar som var sårbara för de restriktioner som sattes in för att minska smittspridning. Anställda inom dessa näringar – till exempel hotell och restaurang, handel – har över lag en kortare utbildningsbakgrund än i många andra näringar.

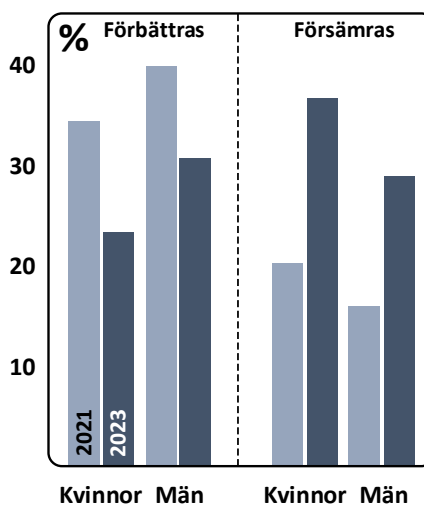
Minskad framtidsoptimism

Lågkonjunkturen har dämpat framtidsoptimismen. Under perioden 2011 till 2021 var det en dryg tredjedel som bedömde att privatekonomin kommer att förbättras under de kommande fem åren. En knapp femtedel trodde på det omvända. 2021 trodde 37 procent att ekonomin skulle förbättras och 18 procent att den skulle försämrans. Det gav ett nettotal på 19. 2023 uppgår nettotalet till -6. Det är inte bara en mörkare framtidsprognos än 2021 utan den klart mest pessimistiska under tidsserien.

Det finns ett tydligt mönster efter ålder. Unga är betydligt mer optimistiska kring sin ekonomiska framtid än andra åldersgrupper. Det förklaras i hög utsträckning av att många fortfarande befinner sig i utbildningssystemet eller håller på att etablera sig på arbetsmarknaden. Omvänt är pessimismen utbredd bland personer 65 år eller äldre. I den äldre åldersgruppen är möjligheterna att påverka sin ekonomi – åtminstone på inkomstsidan – mer begränsade. Den dämpade framtidsoptimismen är påtaglig i alla åldersgrupper.

Diagram 9. Nettotal – differensen (saldot) mellan de som anger att den egna ekonomin kommer att förbättras respektive försämrans under de kommande fem åren.

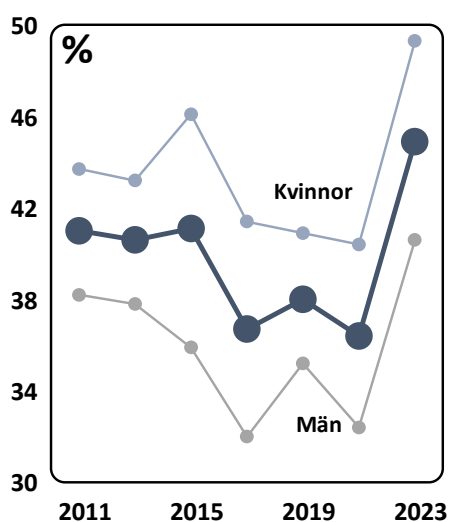

Diagram 10. Andel som uppger att den egna ekonomin kommer att förbättras respektive försämrans under de kommande fem åren 2021 och 2023.

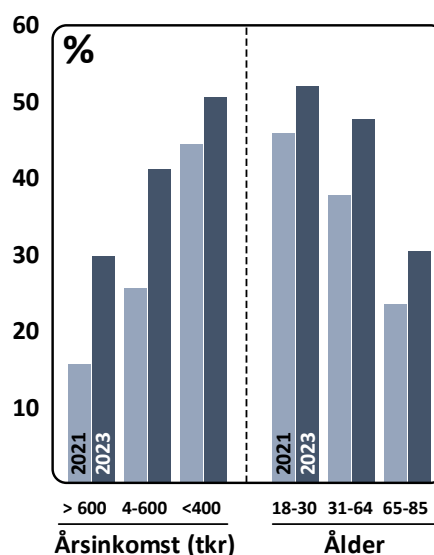
Oron för ekonomin ökar

Efter att oron för ekonomin varit lägre 2017–2021 jämfört med 2011–2015 ökar nu oron kraftigt och når den högsta nivån under tidsserien. Närmare 45 procent oroar sig alltid, ofta eller då och då för sin ekonomi, jämfört med drygt 36 procent 2021. Kvinnor oroar sig i klart högre utsträckning än män. Skillnaderna mellan könen är större bland inrikes födda.

Oron för sin privatekonomi har ett negativt samband med inkomstnivån, det vill säga att ju högre inkomst desto lägre oro. Däremot är det framför allt i mellan- och de övre inkomstnivåerna som oron för ekonomin ökar. Oron har i de närmaste fördubblas bland höginkomsttagare till omkring 30 procent. Bland personer med en inkomst som understiger 400 000 kronor ökar oron i klart lägre utsträckning. Mönstret kvarstår om man enbart studerar den mest yrkesintensiva åldersgruppen (31–64 år) i kombination med inkomstnivåerna.

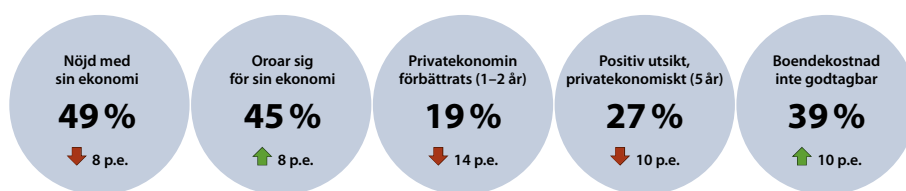
Diagram 11. Andel som då och då eller oftare är oroliga för sin ekonomi, brutnen axel.

Diagram 12. Andel som då och då eller oftare är oroliga för sin ekonomi.

Trots försämrad ekonomi – mer eller mindre oförändrad betalningsförmåga

Uppfattningen kring sin egen ekonomi beskrivs i mer pessimistiska termer än tidigare. Färre är nöjda och fler oroar sig för sin ekonomi, en lägre andel bedömer den privatekonomiska utvecklingen som positiv, färre har optimistiska framtidsutsikter och andelen som bedömer att boendekostnaden inte är godtagbar ökar jämfört med 2021. Sammantaget pekar utvecklingen på en tydlig försämring jämfört med 2021.

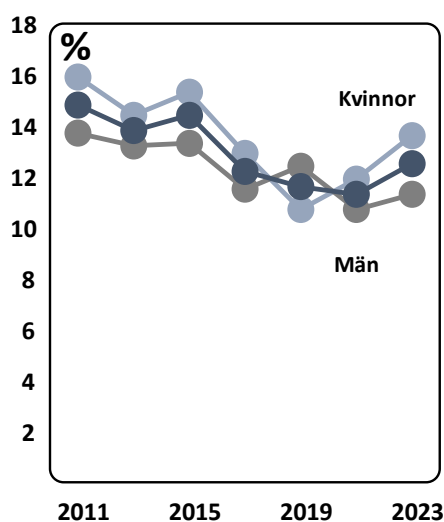

Figur 1. Ett urval av resultat från Länsstyrelsens medborgarundersökning, 2023 jämfört med 2021.

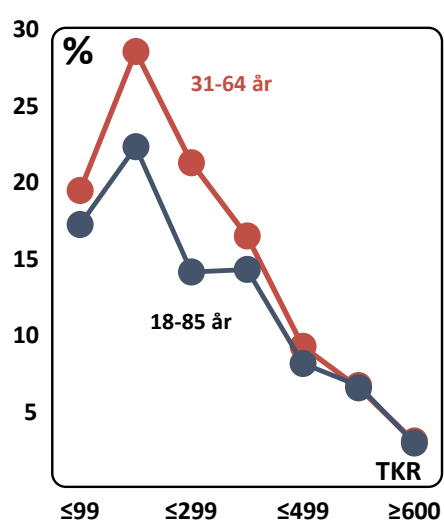
Däremot tycks detta inte ha haft annat än marginella effekter på betalningsförmågan, åtminstone inte än så länge. Samtidigt visar exempelvis Kronofogdemyndighetens statistik för det första halvåret 2023 att antalet krav på obetalda skulder i Stockholms län ökat med drygt 14 procent jämfört med 2022 och med 20 procent jämfört med 2021, vilket sammanfaller med den senaste medborgarundersökningen.

12 procent har svårt att betala sina räkningar

Drygt 12 procent har då och då eller oftare svårt att betala sina räkningar. Det kan jämföras med drygt 11 procent 2021. Förändringen är inte signifikant. Kvinnor har i något högre utsträckning svårare att betala sina räkningar jämfört med män. Jämfört med 2019 har andelen kvinnor som har svårt att betala sina räkningar ökat med närmare tre procentenheter. Betalningsförmågan ökar i takt med inkomst och ålder.

Diagram 13. Andel som då och då eller oftare har svårt att betala sina räkningar.

Diagram 14. Andel som då och då eller oftare har svårt att betala sina räkningar, efter inkomst.

Något färre har ekonomiska marginaler

Andelen som kan betala en större oförutsedd utgift på 13 000 kronor minskar från 72 till 68 procent. Det indikerar att de ekonomiska marginalerna har försämrats, om än måttligt.

Omvänt är det närmare var fjärde länsinvånare som inte kan betala en oförutsedd utgift i den storleksordningen. Det motsvarar 440 000 länsinvånare som alltså inte kan betala en lite dyrare bilreparation eller ersätta vitvaror som gått sönder med sparade pengar, utan kanske måste ta ett privatlån. Det är med andra ord ekonomiskt sårbara personer med små ekonomiska marginaler.

Andelen män som kan betala en oväntad utgift minskar från 76 till 70 procent. Bland kvinnor är andelen 66 procent. För höginkomsttagare är betalningsförmågan oförändrad, men den minskar i övriga inkomstgrupper. I övrigt är nedgången förhållandevis jämnt fördelad mellan olika grupper.

Tabell 2. Andel som klarar av att betala en oväntad utgift (13 000 kronor) utan att låna eller be om hjälp.

	Andel som klarar att betala en oväntad utgift på 13 000 kr		Förändring
	2023	2021	procentenheter
Alla	68	72	-4
Kvinnor	66	68	-2
Män	70	76	-6
0-299 tkr	52	58	-6
300-599 tkr	77	82	-6
600+ tkr	95	94	0
18-30 år	52	58	-7
31-64 år	71	75	-3
65-85 år	74	78	-4
Äger sitt boende	79	83	-4
Hyr sitt boende	50	56	-6
Villa/radhus	76	82	-6
Flerfamiljshus	64	67	-3
Inrikes född	76	80	-4
Utrikes född	50	53	-3
Född utanför Europa	40	44	-4
Svensk bakgrund	78	81	-3
Utländsk bakgrund	51	55	-4
Heltidsarbetande	76	81	-4
Deltidsarbetande	60	65	-5
Studerar	39	49	-10

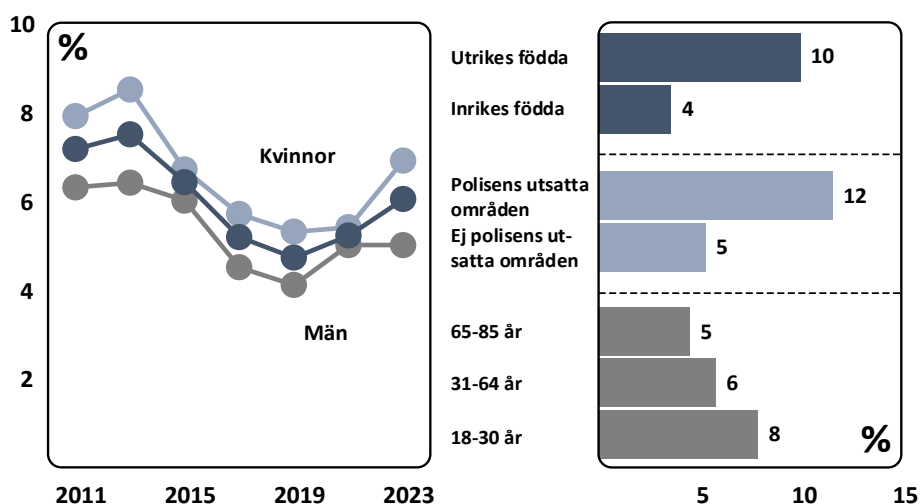
112 000 personer definieras som ekonomiskt sårbara

Genom att studera svarsmönster på ett antal frågor i Länsstyrelsens medborgarundersökning kan antalet ekonomiskt sårbara invånare i Stockholms län skattas. Exakt hur ekonomiskt sårbara ska definieras är ingen självklarhet, men genom att använda samma beräkningsmetod över tid kan den övergripande utvecklingen beskrivas. Att klassificeras som ekonomiskt sårbar innebär här att respondenten uppfyller samtliga av dessa tre kriterier:

- ✓ Då och då (eller oftare) har svårt att betala sina räkningar.
- ✓ Inte klarar av att betala en oväntad utgift.
- ✓ Är ganska eller mycket missnöjd med sin ekonomi.

Antalet som uppfyller dessa tre kriterier beräknas för undersökningens samtliga år. Under perioden 2013–2019 minskade såväl andelen som antalet ekonomiskt sårbara invånare trendmässigt. 2021 bröts trenden och 2023 uppgår andelen till sex procent. Uppräknat till befolkningen i sin helhet uppgår antalet ekonomiskt sårbara invånare – enligt detta mått – därmed till 112 000 personer, jämfört med 95 000 personer 2021. 2023 definieras drygt 64 000 kvinnor och 47 000 män som ekonomiskt sårbara.

Uttryckt som andel skattas tio procent av gruppen utrikes födda som ekonomiskt sårbara, medan strax under fyra procent av inrikes födda uppfyller kriterierna. Andelen sjunker efter ålder. Bland de boende i det som polisen definierar som utsatta områden uppgår andelen sårbara till 12 procent, jämfört med 5 procent i övriga länet. Andelen är under fyra procent bland personer som arbetar heltid, medan den är omkring tio procent bland personer som arbetar deltid.

Diagram 15. Andelen ekonomiskt sårbara (uppfyller samtliga tre kriterier).

Diagram 16. Andelen ekonomiskt sårbara i olika grupper.

Kommunjämförelse – ekonomiska styrkeförhållanden

Det finns av förklarliga skäl ett tydligt samband mellan inkomstnivå och hur man ser på sin privatekonomi. Det innebär att det även finns ett tydligt geografiskt mönster, eftersom inkomsterna inte fördelar sig jämnt i geografien.

Sedan 2015 är medborgarundersökningen möjlig att bryta över länets kommuner. Genom att kombinera de frågor som rör ekonomin är det möjligt att ta fram ett samlat mått (index) för varje kommun för respektive år. Indexet kan sägas approximera kommuninvånarnas ekonomiska styrkeförhållande i relation till övriga kommuners befolkning det aktuella året.

Täby kommun har det högsta indexvärdet 2023. Det innebär att kommunens befolkning bedömer sin ekonomi som mycket god, jämfört med länets övriga kommuner. I kommunen är till exempel 65 procent nöjda med sin ekonomi och 82 procent klarar en oväntad utgift.

Täby ligger över genomsnittet på samtliga åtta frågeområden, men har sitt svagaste resultat på frågan hur man tror om den egna ekonomiska situationen kommer att utvecklas närmaste fem åren. Högst andel optimistiska invånare har istället Solna och Sundbyberg. Det förklaras i hög utsträckning av befolkningssammansättningen. Unga (18–30 år) är klart mer optimistiska

FAKTARUTA – INDEX

Indexet är konstruerat efter åtta delfrågor (lätt omskrivet, för exakta formuleringar se enkäten).

1. Hur nöjd är du med din ekonomi?
2. Hur ofta har du svårt att betala dina räkningar?
3. Hur har dina ekonomiska förhållanden förändrats under de senaste 1–2 åren?
4. Är din boendekostnad godtagbar?
5. Hur tror du dina ekonomiska förhållanden kommer att förändras under de kommande fem åren?
6. Hur ofta känner du dig orolig för din ekonomi?
7. Oroar du dig för att bli arbetslös?
8. Kan du betala en oväntad utgift?

För att möjliggöra en sammanslagning genomförs en så kallad standardisering av datamaterialet,

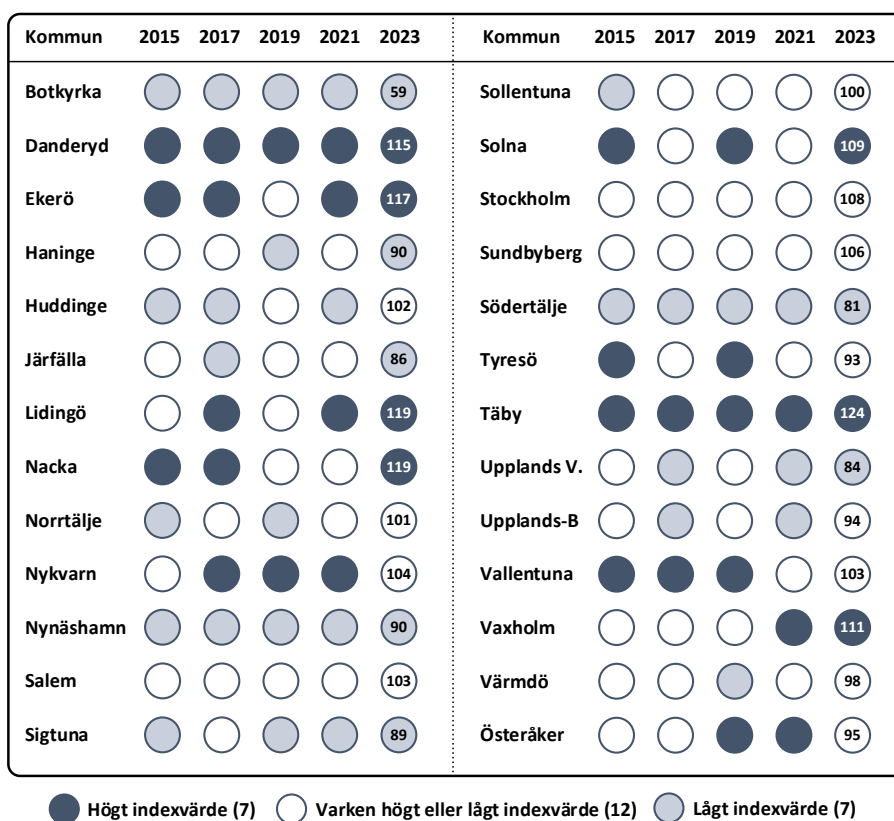
$$B + M \times \left[\frac{X - \bar{X}}{\sqrt{\text{VAR}(X)}} \right]$$

där B sätts till 100 och M (multiplikatorn) bestäms till > 0 och innebär att avvikelser från medelvärdet får en multiplikatoreffekt. För respektive år är genomsnittet 100. Värdet > 100 indikerar ett styrkeförhållande bland kommuninvånarna som är starkare än genomsnittet. Värdet < 100 indikerar det omvända.

kring den egna ekonomiska framtiden än äldre (65–85 år). Solna och Sundbyberg har både högst andel unga och lägst andel äldre av länets samtliga kommuner, vilket sammantaget ger god optimism i befolkningen som helhet.

Andra kommuner med ett sammantaget högt indexvärde är Nacka, Lidingö, Ekerö, Danderyd, Vaxholm och Solna. Jämfört med 2021 har Sigtuna och Södertälje ökat sitt indexvärde i störst utsträckning medan det omvända kan konstateras om Nykvarn och Tyresö.

Däremot visar ingen kommun tydliga tecken på att antingen förbättra eller försämra sin relativa position över tid. Danderyd och Täby hör exempelvis genomgående till de kommuner som har högt indexvärde vid varje mätning. Det omvända kan konstateras rörande Botkyrka, Nynäshamn och Södertälje. Ingen kommun har det ena året hamnat bland kommuner med lägst indexvärde för att vid ett annat tillfälle höra till kommunerna med högst indexvärde.

Figur 2. Index, approximation över kommuninvånarnas ekonomiska styrkeförhållande i relation till övriga kommuner.

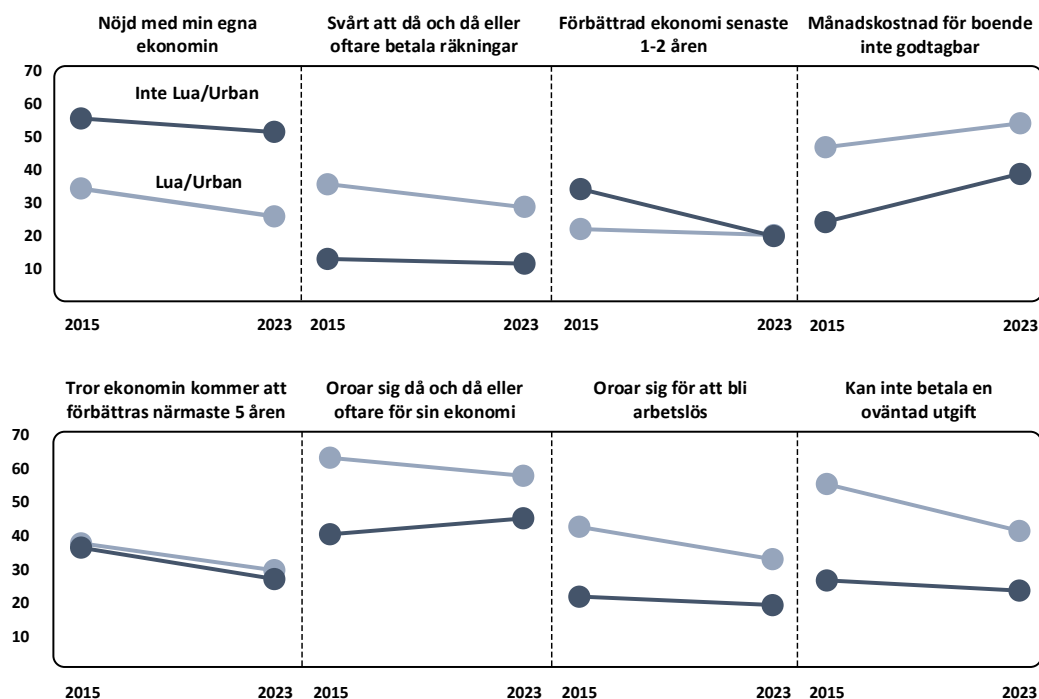
Områden med socioekonomiska utmaningar

Resultaten från medborgarundersökningen är även möjliga att bryta över ännu mindre geografiska enheter än kommuner. Sedan 2023 är det exempelvis möjligt att redovisa resultat på det som polisen definierar som utsatta områden. Vill man däremot studera utvecklingen över tid används här så kallade Lua-Urbanområden vilka i huvudsak motsvaras av polisens definierade utsatta områden.

Lua-Urbanområden består egentligen av 17 olika områden i länet men behandlas i det följande som ett geografiskt område. Sammantaget bor drygt 120 000 personer (18–85 år) i dessa 17 områden, se bilaga 1 för att se vilka områden som ingår. Övergripande utmärks Lua-Urbanområdena av ett stort utanförskap. Valdeltagandet är lågt, arbetslösheten hög och inkomsterna små. Demografiskt har områdena en hög andel unga och en majoritet har utländsk bakgrund.

Resultaten från medborgarundersökningen bekräftar att det finns stora skillnader mellan Lua-Urbanområden och övriga länet. Andelen höginkomsttagare är exempelvis en tiondel i Lua-Urbanområden jämfört med länsgenomsnittet. I Lua-Urbanområden har närmare 30 procent svårt att betala sina räkningar, jämfört med drygt 10 procent i övriga länet. Andelen nöjda med sin ekonomi är vidare dubbelt så hög i övriga länet än i dessa områden. Så skillnaderna är påtagliga, men har det ökat över tid?

Nej, den övergripande slutsatsen är att skillnaderna inte har ökat, i alla fall inte om man studerar de åtta frågeområden som ingick i kommunjämförelsen ovan. Inom vissa områden finns det till och med tecken på konvergens, det vill säga att skillnaderna minskar. Det gäller till exempel oron för sin ekonomi och hur man bedömer sin ekonomiska utveckling de senaste 1–2 åren.

Diagram 17–24. Jämförelse mellan Lua-Urbanområden och övriga riket rörande åtta frågeområden.

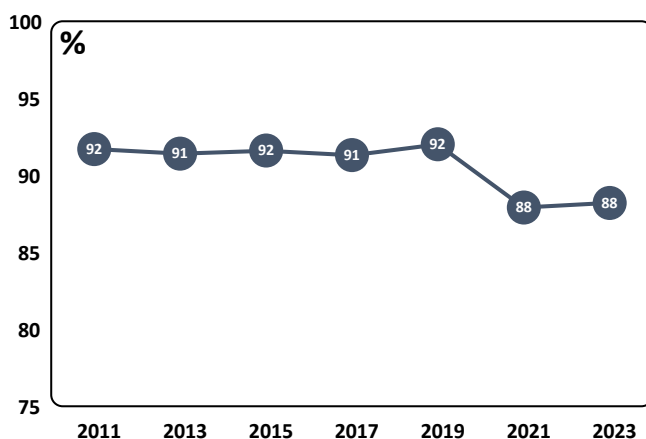
Ingen återgång till tidigare lyckonivåer

Under perioden 2011–2019 var andelen som var nöjda med det liv de levde mer eller mindre konstant. Det skilde bara tiondelar mellan åren.

2021 års mätning visade dock på en i sammanhanget dramatisk förändring. Färre var nöjda med sina liv. För utrikes födda var minskningen mer påtaglig än för inrikes födda. Tidseriens historiskt mer eller mindre oförändrade nivå i kombination med svarsmönstret rörande covid-specifika frågeställningar ledde till slutsatsen att covid-19 och de restriktioner som sattes in för att minska smittspridningen förklarade nedgången.

2023 har nöjdheten eller ”lyckan” inte återhämtat sig till 2011–2019 års nivåer utan är – något överraskande – oförändrad jämfört med 2021. Det innebär att andelen nöjda med sina liv beräknas till 88 procent. Det finns inga påtagliga förändringar mellan olika grupper. Det innebär bland annat att skillnaden mellan inrikes och utrikes födda som ökade 2021 består.

Äldre, personer med eftergymnasial utbildning och höginkomsttagare är alltså mer nöjda med livet som helhet än unga, personer med kort utbildningsbakgrund och grupper med låga inkomster. Bland kommunerna är den skattade ”lyckan” högst bland invånarna i Vaxholm, Vallentuna och Danderyd.

Diagram 25. Andel mycket eller ganska nöjda med det liv de lever, brutet axel.

TRYGGHET

Pessimism om tryggheten i länet

Bilden av Stockholm som en trygg region har utmanats under en längre tid. Parallellt med att hotbilden successivt förändrats har frågor relaterade till trygghet och säkerhet fått större och bredare uppmärksamhet. Den organiserade brottsligheten och det våld som följer av den utgör ett alltmer påtagligt hot som även drabbar utomstående i växande utsträckning.

Utöver brottsoffer, anhöriga och de som bor områden med koncentrerad gängkriminalitet påverkar brottsligheten även näringslivets möjligheter att locka investeringar och att rekrytera personal från utlandet. Under det senaste året har hälften av företagen i Stockholms län utsatts för brott, enligt en undersökning från Stiftelsen Tryggare Sverige.

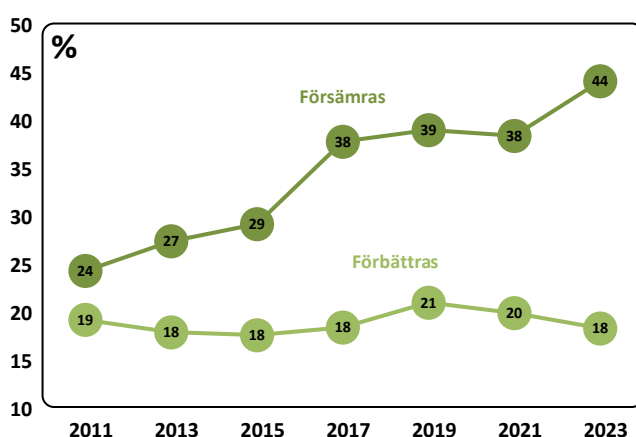
I ett längre perspektiv har det dödliga våldet ökat i Stockholm. En allt större andel utgörs av skjutningar och kan hänföras till nätverksrelaterad brottslighet. Länet har en stor andel unga som befinner sig i riskzon för kriminalitet och skillnaderna i barns och ungas uppväxt- och livsvillkor kan inte beskrivas som annat än stora. Samtidigt har länsbornas självrapporterade utsatthet för brott minskat för flera brottstyper, enligt en trygghetsundersökning från Polisregion Stockholm och länets kommuner. Jämfört med år 2020 har andelen som uppger att de utsatts för våld, stöld, skadegörelse och hot minskat, även om förhållandet är det omvända när det gäller bedrägerier.

De senaste åren har varit turbulenta med flera uppmärksammade mord, skjutningar och sprängningar. Debatten om kriminaliteten och dess konsekvenser för såväl samhället som enskilda har varit intensiv. Mot den bakgrunden är det något förvånande att utvecklingen inte återspeglas mer i länsinvånarnas attityder och upplevelser rörande trygghet.

Nära hälften tror att tryggheten kommer försämrats

Länsstyrelsen har frågat invånarna om deras framtidstro avseende trygghet sedan 2011 och andelen pessimister har ökat kontinuerligt. ”Om du jämför med idag, hur tror du att situationen kommer att vara i Stockholms län om 10–15 år?” Våren 2023 svarade 44 procent att de tror att tryggheten kommer att försämrats, en ökning med sex procentenheter sedan 2021 och 20 procentenheter jämfört med när tidsserien inleddes. Andelen optimistiska har inte förändrats över åren, utan det är gruppen som tror att situationen kommer att vara mer eller mindre oförändrad som har minskat. Uppfattningen om länets framtida utveckling har därmed blivit allt mer polariserad.

Andelen som tror att tryggheten i länet kommer att försämrats har ökat i alla undersökta grupper. De största förändringarna jämfört med 2021 är att andelen kvinnor som tror på en försämring har ökat med tio procentenheter, bland unga och personer med utländsk bakgrund är motsvarande ökning sju respektive åtta procentenheter.

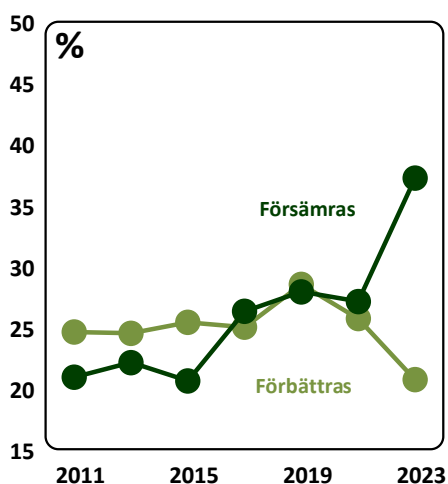

Diagram 26. Andel som tror att tryggheten i länet kommer att förbättras respektive försämras om 10–15 år, bruten axel.

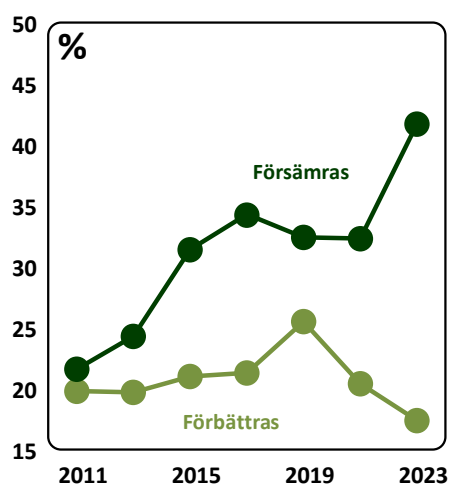
Även bland de unga länsborna är pessimisterna fler än optimisterna, men polariseringen är mindre då var fjärde tror på en tryggare framtid jämfört med 37 procent som tror det blir sämre.

Pessimism om ungas uppväxtvillkor och integration

Invånarnas bedömning av länets framtidsutsikter har försämrats inom flera områden. Andelen som tror att såväl integrationen som barns och ungas uppväxtvillkor kommer att försämrats ökar kraftigt jämfört med föregående mätning. Frågorna har ställts i ett drygt decennium och aldrig tidigare har framtiden beskrivits så dystert. Mer än var tredje länsbo, 37 procent, tror att barns och ungas uppväxtvillkor kommer att försämrats och 42 procent uppskattar det samma avseende integration. Andelarna har ökat med tio respektive nio procentenheter sedan 2021.

Diagram 27. Andel som tror att barns och ungas uppväxtvillkor i länet kommer att förbättras respektive försämras om 10–15 år, bruten axel.

Diagram 28. Andel som tror att integrationen i länet kommer att förbättras respektive försämras om 10–15 år, bruten axel.

Hälften tror att tilliten till andra kommer att försämras

Tilliten mellan människor och sammanhållningen i samhället har minskat sedan 2021, då frågan ställdes första gången. 2023 svarar nästan hälften att såväl tilliten som sammanhållningen kommer att försämras. Endast drygt var tionde tror att situationen kommer att förbättras.

Förhoppningarna är större när det gäller samhällets krisberedskap. Var tredje tror att den kommer att förbättras och var femte att den kommer att försämras jämfört med idag. Frågan ställdes för första gången 2023.

Tabell 3. Andel som tror att situationen i länet kommer att vara bättre respektive sämre om 10–15 år.

Situationen i länet om 10–15 år jämfört med idag			
	Förbättras	Försämras	Nettotal
Trygghet	18	44	-26
Uppväxtvillkor	21	37	-17
Integration	17	42	-24
Tillit mellan människor	11	49	-38
Sammanhållningen i samhället	12	47	-35
Samhällets krisberedskap	35	21	14

Tilliten till andra minskar – men inte i det egna bostadsområdet

Invånarnas utbredda pessimism avseende hur tryggheten och tilliten i länet kommer att utvecklas framöver saknar motsvarighet när det gäller den mellanmännsliga tilliten här och nu. De personliga erfarenheterna och attityderna framstår i jämförelse som mer konstanta.

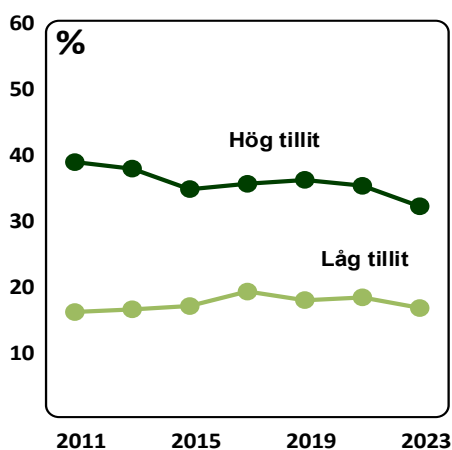
Enligt var sjätte länsinvånare går det inte att lita på människor i allmänhet, vilket är oförändrat jämfört med 2021. Samtidigt har andelen som anser att man kan lita på andra människor minskat med tre procentenheter till 32 procent. Sedan 2011 beräknas andelen ha minskat med sju procentenheter.

Tabell 4. I vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet? Andel som svarat med låga (1–4) respektive höga (8–10) värden på en skala 1–10.

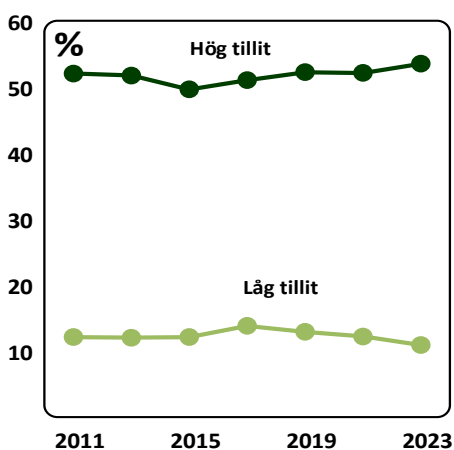
Litar på människor i allmänhet		
	I låg utsträckning	I hög utsträckning
65–85 år	12	39
Svensk bakgrund	15	35
Alla	17	32
Utländsk bakgrund	19	27
18–30 år	24	22

Det finns ett tydligt mönster efter ålder och bakgrund. Unga och personer med utländsk bakgrund anser i lägre utsträckning än övriga att man kan lita på människor i allmänhet. Kön har mindre betydelse. Dessa mönster har återkommit vid alla undersökningar.

Även om det vid alla mättillfällen har varit vanligare att personer med svensk, än utländsk, bakgrund svarat att man i allmänhet kan lita på andra, så är det i denna grupp som andelen tillitsfulla minskat mest, från 44 procent år 2011 till 35 procent 2023.

Diagram 29. Andel med hög respektive låg tillit till människor i det allmänhet.

Diagram 30. Andel med hög respektive låg tillit till människor i det område man bor i.

Större tillit i det egna bostadsområdet

När det däremot gäller tilliten bland de som bor i samma område är tilliten genomgående högre. Drygt hälften anser att det generellt går att lita på de som bor i det egna bostadsområdet och andelarna är ännu högre bland äldre och personer med svensk bakgrund.

Resultaten har varit i huvudsak varit konstanta sedan 2011, det vill säga det finns inga tendenser att tilliten till andra människor minskar i det egna bostadsområdet. Bland unga har andelen till och med ökat från 39 till 45 procent.

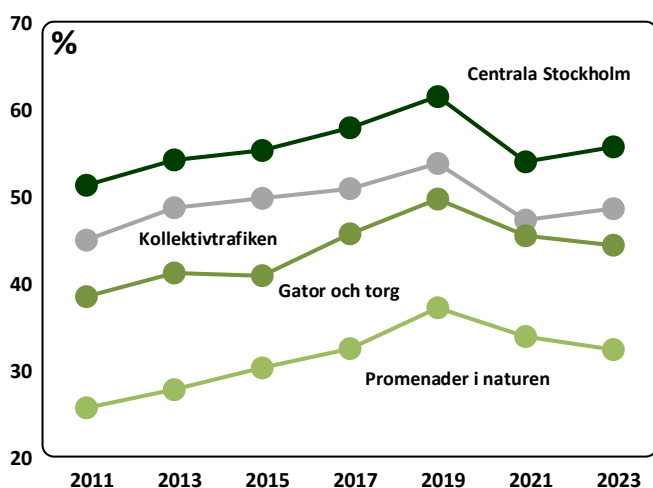
Tabell 5. I vilken utsträckning går det att lita på människor i det område där du bor? Andel som svarat med låga (1–4) respektive höga (8–10) värden på en skala 1–10.

Litar på människor i samma bostadsområde		
	I låg utsträckning	I hög utsträckning
65–85 år	8	61
Svensk bakgrund	8	60
Alla	11	54
Utländsk bakgrund	15	42
18–30 år	17	45

Hälften har någon gång känt sig otrygg i Stockholm

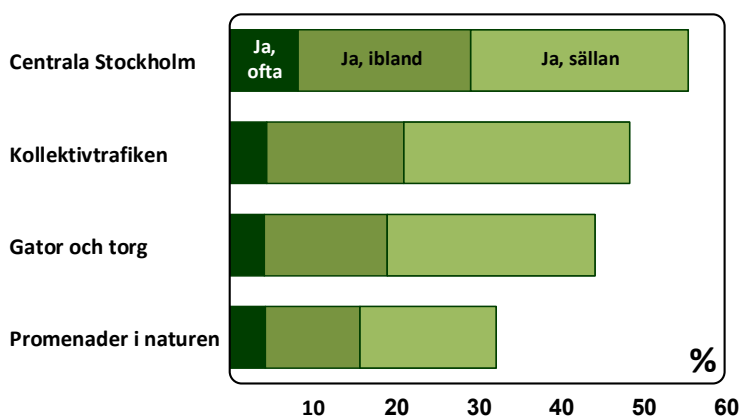
Det dystra omvärldsläget återspeglas inte i form av ökad otrygghet. Olika trygghetsundersökningar som genomförts under 2023 visar övergripande att andelen otrygga är mer eller mindre oförändrad jämfört med 2021.

I ett längre perspektiv är dock otryggheten mer utbredd nu jämfört med för ett decennium sedan. Mellan åren 2011 och 2019 ökade otryggheten för alla undersökta sammanhang och platser, därefter skedde en viss minskning. Jämfört med 2021 är förändringarna dock små.

Diagram 31. Andelen som under de senaste 12 månaderna upplevt rädsla eller otrygghet vid olika sammanhang och platser (ofta, ibland, sällan), brutnen axel.

De sammanhang och platser där flest upplever rädsla och otrygghet är fortsatt i centrala Stockholm och i samband med resor i kollektivtrafiken. 2023 uppgav drygt hälften att de under det senaste året känt sig otrygga i centrala Stockholm. Andelen är högre jämfört med 2011, men oförändrad jämfört med 2021.

Diagram 32. Andelen som under de senaste 12 månaderna upplevt rädsla eller otrygghet vid olika sammanhang och platser.

Att otryggheten jämfört med 2019 har minskat i kollektivtrafiken, i city, på gator och torg samt vid promenader – men är oförändrad vid det egna bostadsområdet – kan sannolikt förklaras med förändrade rörelsemönster i samband med och efter pandemin. Om människor i mindre utsträckning rör sig ute i samhället är det rimligt att även antalet otrygga situationer minskar. På liknande sätt är unga och kvinnor både de flitigaste användarna av kollektivtrafik och de som i störst utsträckning rapporterar om otrygghet där.

Kollektivtrafik är det vanligaste färdmedlet i länet. Under det senaste året har hälften av länsborna känt sig rädda eller otrygga i samband med resa i kollektivtrafiken, även om det för en majoritet av dessa rört sig om enstaka tillfällen.

Otrygghet vanligt bland unga och kvinnor

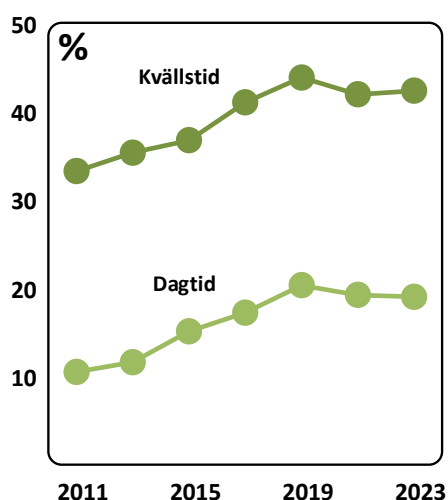
Kvinnor och unga upplever generellt sett mer ofta otrygghet jämfört med män och äldre. De största könsskillnaderna finns när det gäller promenader eller jogging i naturen, ett mönster som har funnits hela tidsserien. Skillnader mellan könen är genomgående större i de yngre åldrarna och mindre, ibland obefintliga, bland de äldre. Det är ett mönster som återkommer för alla undersökta sammanhang och platser.

Tabell 6. Andel som under de senaste 12 månaderna upplevt rädsla eller otrygghet vid olika sammanhang och platser (ja ofta, ja ibland, ja sällan).

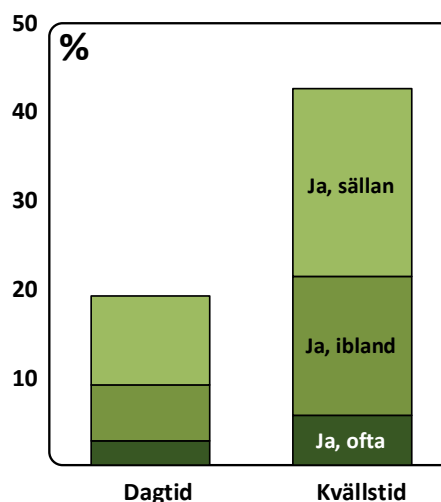
	Centrala Stockholm	Kollektivtrafiken	Gator och torg	Promenader i natur
Alla	57	49	44	32
Män	51	42	41	23
Kvinnor	60	55	48	42
18–30 år	63	69	49	35
31–64 år	57	50	46	34
65–85 år	45	38	34	25
Svensk bakgrund	57	49	44	29
Utländsk bakgrund	53	47	45	38

Oförändrat hög andel otrygga i sitt bostadsområde

Under de senaste åren har den upplevda tryggheten i det egna bostadsområdet varit mer eller mindre konstant. I ett längre perspektiv har andelen otrygga däremot ökat med nio procentenheter för såväl dag- som kvällstid. 2023 svarade 19 procent att de, under de senaste 12 månaderna, känt sig rädda eller otrygga i sitt bostadsområde dagtid, 42 procent uppgav det samma gällande kvälls- och nattetid.

Diagram 33. Andel som under de senaste 12 månaderna upplevt rädsla eller otrygghet i sitt bostadsområde, dag- respektive kvälls- och nattetid.

Diagram 34. Andel som under de senaste 12 månaderna upplevt rädsla eller otrygghet i sitt bostadsområde, dag- respektive kvälls- och nattetid.

Det är framför allt bland män som otryggheten i bostadsområdet kvällstid ökat under tidserien. Även om det vid samtliga mättillfällen har varit en större andel kvinnor än män med dessa erfarenheter har ökningen varit betydligt större bland männen. 2011 svarade 22 procent av männen att de har känt sig otrygga kvällstid. 2023 har andelen ökat till 36 procent. Bland kvinnorna var motsvarande ökning från 44 till 49 procent.

Personer med utländsk bakgrund är den grupp där flest svarar att de känt sig rädda eller otrygga i sitt bostadsområde dagtid, 28 procent jämfört med 14 procent bland de med svensk bakgrund.

De stora variationerna avseende bakgrund framträder än tydligare vid jämförelser med undergruppen utomeuropeiskt födda. Drygt var tredje utomeuropeiskt född har känt sig rädd eller otrygg i sitt bostadsområde dagtid det senaste året, vid kvällstid gäller det drygt hälften.

Tabell 7. Andel som under de senaste 12 månaderna upplevt rädsla eller otrygghet i sitt bostadsområde (ja ofta, ja ibland, ja sällan).

	Svensk bakgr.		Utländsk bakgr.		Utomeuropeiskt född	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Bostadsområdet dag	15	12	27	28	35	34
Bostadsområdet kväll	47	30	52	46	58	52

En trygg boendemiljö är högsta prioritet

De flesta länsinvånare, nio av tio, värdesätter en boendemiljö som är tyst och lugn och har närhet till såväl kollektivtrafik, affärer och service samt natur och grönområden. Omkring hälften ser dessa aspekter som mycket viktiga. Inget betonas dock starkare än trygghet. Nästan samtliga, 98 procent, anser att en trygg boendemiljö är viktigt och 85 procent ser det som mycket viktigt.

Otryggheten mer utbredd bland personer som hyr sitt boende

Hur man bor, urbaniseringsgrad och typ av bebyggelse i det egna bostadsområdet har också betydelse för hur trygg man känner sig. Det är vanligare att personer i flerfamiljshus och att de som hyr sitt boende känner sig otrygga, jämfört med de som bor i villa eller radhus samt äger sitt boende.

Tabell 8. Andel som under de senaste 12 månaderna upplevt rädsla eller otrygghet i sitt bostadsområde (ja ofta, ja ibland, ja sällan).

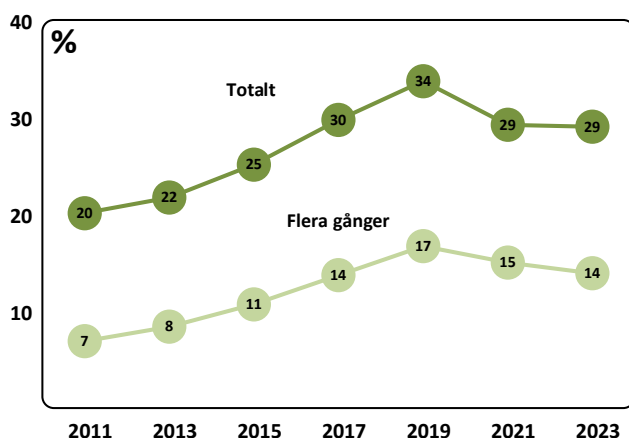
	Bostadsform		Ägandeform	
	Hus	Lägenhet	Äger	Hyr
Bostadsområdet dag	12	23	14	30
Bostadsområdet kväll	34	48	37	54

Över tid har otryggheten ökat i alla bostads- och ägandeformer, men den största förändringen finns bland de som hyr. Här har de som upplevt otrygghet ökat med 13 procentenheter, såväl dag- som kvällstid, jämfört med 2011.

Otrygghetens konsekvenser

När människor, på grund av oro att utsättas för brott, inte kan göra vardagliga saker som att ta en promenad eller besöka en vän är det påtagliga konsekvenser av upplevd otrygghet. Andelen länsinvånare som under det senaste året avstått från någon aktivitet, till exempel promenad, bio eller besöka bekanta, är oförändrad jämfört med föregående mätning. Tre av tio har gjort det någon gång, 14 procent flera gånger. Liksom för upplevelsena av otrygghet i city, kollektivtrafiken med mera ökade andelarna trendmässigt perioden 2011–2019 för att därefter minska och plana ut.

Att avstå från aktiviteter på grund av oro för brott är mest vanligt bland unga, personer med utländsk bakgrund och kvinnor. Var tredje från dessa grupper har svarat att man, någon enstaka gång eller oftare, har avstått något på grund av oro.

Diagram 35. Andel som under de senaste 12 månaderna avstått från någon aktivitet på grund av oro att utsättas för brott, totalt respektive någon gång i kvartalet eller oftare.

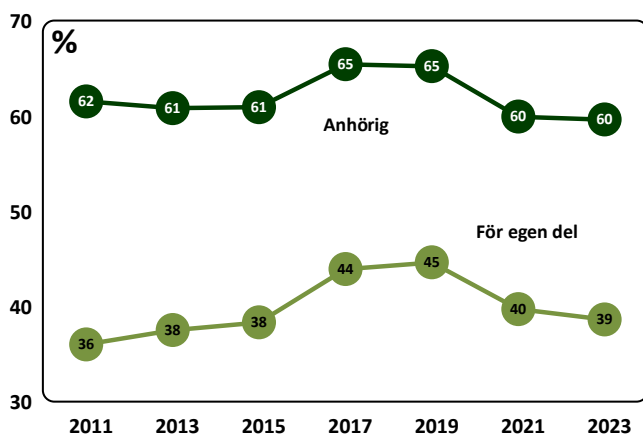
Tabell 9. Andel som under de senaste 12 månaderna avstått från aktiviteter på grund av oro att utsättas för brott.

	Flera gånger	Ja totalt
18–30 år	20	34
Utländsk bakgrund	18	34
Kvinnor	17	34
Alla	14	29
Svensk bakgrund	12	26
Män	11	24
65–85 år	9	24

Ingen ökad oro för att utsättas för våld

Fyra av tio länsbor har under det senaste året oroat sig för att utsättas våld eller hot om våld. Andelen är oförändrad jämfört med föregående mätning.

Det är betydligt vanligare att man oroar sig över att anhöriga eller nära vänner ska utsättas för våld eller hot om våld än att man själv ska utsättas. En majoritet om sex av tio länsbor har under det senaste året känt oro för att någon anhörig eller vän ska utsättas för våld eller hot. En av tio uppger att man *ofta* oroar sig över detta.

Diagram 36. Andel som under de senaste 12 månaderna (ofta, ibland eller sällan) oroat sig för att utsättas för våld eller hot om våld, respektive för att anhörig ska utsättas. Bruten axel.

Utsatthet för våld

När det kommer till erfarenhet av att ha utsatts för våld eller hot om våld svarar sju procent att de utsatts för detta under det senaste året.

Tabell 10. Andel som själv under de senaste 12 månaderna utsatts för våld eller hot om våld, respektive har närstående som utsatts för våld eller hot om våld.

Våld eller hot om våld		
	Själv utsatts	Närstående utsatts
18–30 år	10	17
Utländsk bakgrund	8	13
Män	8	14
Alla	7	13
Svensk bakgrund	6	13
Kvinnor	6	11
65–85 år	4	9

Det är mer vanligt att ha någon närstående som utsatts för våld än att man själv har utsatts. 2023 uppgav 13 procent att närstående utsatts för våld, andelen var som högst 2019 när 18 procent gav samma svar.

Kommunjämförelse – trygghet och otrygghet

Upplevelser av trygghet och otrygghet varierar med flera olika faktorer som även framträder i länets geografi. Områden och kommuner med låg befolkningstäthet och urbaniseringsgrad, äldre ålderssammansättning och många bostads kvarter med villa- och radhusbebyggelse upplevs generellt som tryggare än motsatsen.

Sedan 2015 är medborgarundersökningen möjlig att bryta över länets kommuner. Genom att kombinera ett urval av trygghetsfrågor har ett samlat mått (index) skapats för varje kommun för respektive år. Indexet kan sägas approximera kommuninvånarnas upplevelser av trygghet och tillit, i relation till övriga kommuners befolkning det aktuella året.

Vaxholm hade det högsta indexvärdet 2023. Det innebär att kommunens befolkning på ett övergripande plan känner sig trygg, jämfört med befolkningen i länets övriga kommuner. I kommunen uppger tre procent att de känt sig otrygga i sitt bostadsområde dagtid och tio procent har motsvarande erfarenheter kvälls- och nattetid. Fem procent har svarat att de flera gånger under det senaste året avstått från aktiviteter på grund av rädsla att utsättas för brott. Samtliga av dessa andelar är lägst bland alla kommuner.

Andra kommuner med höga indexvärden är Lidingö, Danderyd, Norrtälje, Ekerö, Värmdö och Nykvarn. Jämfört med 2021 har Sollentuna, Järfälla och Sundbyberg ökat sitt indexvärde i störst utsträckning medan det omvända gäller Södertälje, Salem och Värmdö. Kommunerna med lägst indexvärde 2023 är Botkyrka, Södertälje och Upplands-Bro.

FAKTARUTA – INDEX

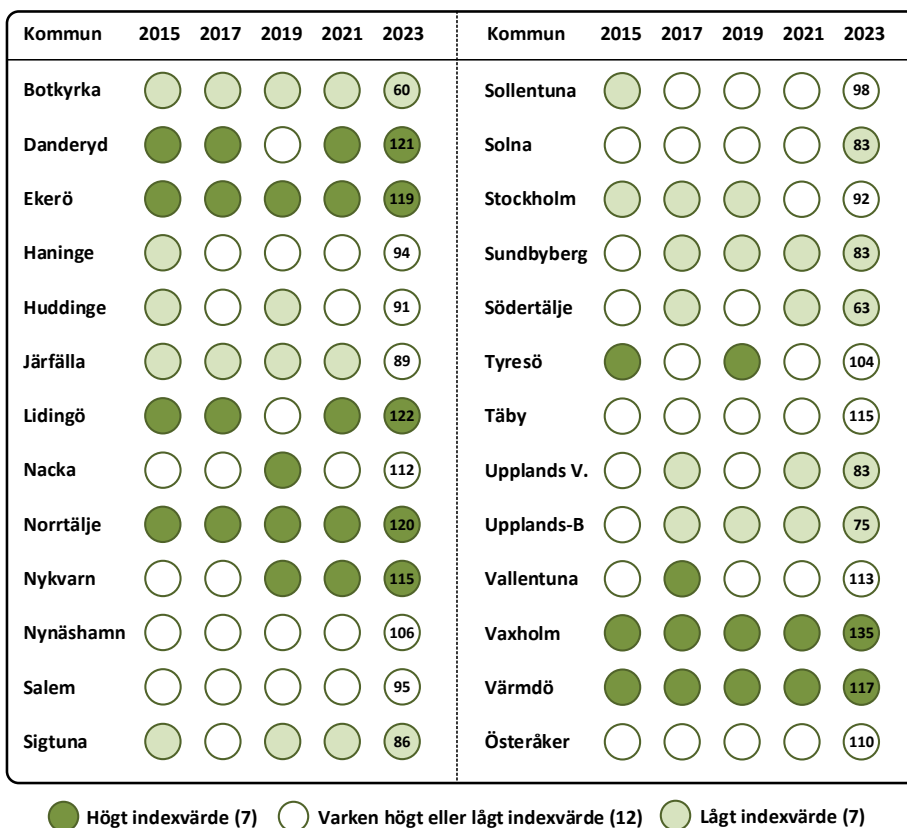
Indexet är konstruerat efter fyra delfrågor.

1. Har du under det senaste 12 månaderna upplevt rädsla eller otrygghet i ditt bostadsområde dagtid?
2. Har du under det senaste 12 månaderna upplevt rädsla eller otrygghet i ditt bostadsområde kvälls-/natttid?
3. Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna avstått från någon aktivitet på grund av oro att utsättas för brott?
4. I vilken utsträckning går det att lita på människor i det område där du bor?

För att möjliggöra en sammanslagning genomförs en så kallad standardisering av datamaterialet,

$$B + M \times \left[\frac{X - \bar{X}}{\sqrt{\text{VAR}(X)}} \right]$$

där B sätts till 100 och M (multiplikatorn) bestäms till > 0 och innebär att avvikelser från medelvärdet får en multiplikatoreffekt. För respektive år är genomsnittet 100. Värden > 100 indikerar ett styrkeförhållande bland kommuninvånarna som är starkare än genomsnittet. Värden < 100 indikerar det omvända.

Figur 3. Index, approximation över kommuninvånarnas trygghet relaterad till närområdet i relation till övriga kommuner.

Det vanligaste är att en kommun över åren behåller sin relativa position gentemot övriga kommuner. Ingen kommun har både hört till de med högst respektive lägst indexvärde. Utöver de nio kommuner som placerats i samma grupp vid alla fem mättillfällen har kommunerna resultat i mittengruppen samt antingen de med höga eller låga indexvärden.

Ett fåtal kommuner uppvisar förändringar om runt tio procentenheter för enskilda frågor jämfört med mätningen 2021, Sundbyberg med en förbättring och Botkyrka med en försämring avseende otrygghet dagtid. När det gäller otrygghet kvälls- och nattetid har andelarna minskat i Danderyd, Sollentuna och Haninge men ökat i Södertälje.

Norrtälje, Värmdö, Vaxholm och Danderyd hör återkommande till de kommuner där relativt låga andelar avstått från aktiviteter på grund av rädsla att utsättas för brott. Botkyrka, Sundbyberg och Huddinge har i samtliga undersökningar hört till de sju kommuner där högst andelar avstått från aktiviteter på grund av rädsla att utsättas för brott.

I 2023 års mätning svarade mer än två tredjedelar av de i Vaxholm, Danderyd, Lidingö och Ekerö att man i stor utsträckning kan lita på andra i det område där man bor. I Botkyrka, Södertälje och Sundbyberg är det mellan var tredje och 40 procent som svarar samma sak.

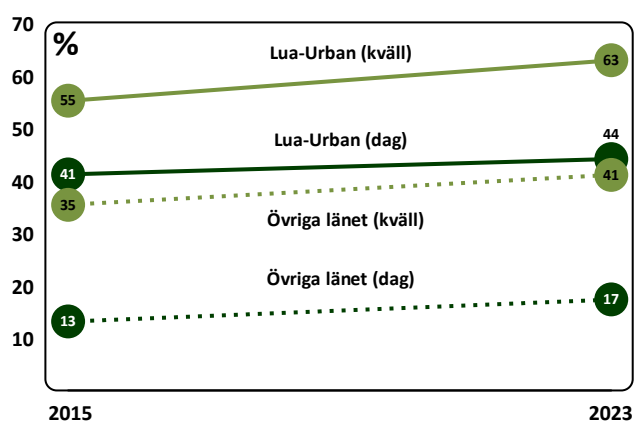
Områden med socioekonomiska utmaningar

Resultaten från medborgarundersökningen är även möjliga att bryta över mindre geografiska enheter än kommuner. Sedan 2023 går det att redovisa resultat på det som polisen definierar som utsatta områden. Vill man däremot studera utvecklingen över tid används här så kallade Lua-Urbanområden vilka i huvudsak motsvarar av polisen definierade utsatta områden. Lua-Urbanområdena utmärks övergripande av ett stort utanförskap, se ekonomidelen samt bilaga 1 för mer information.

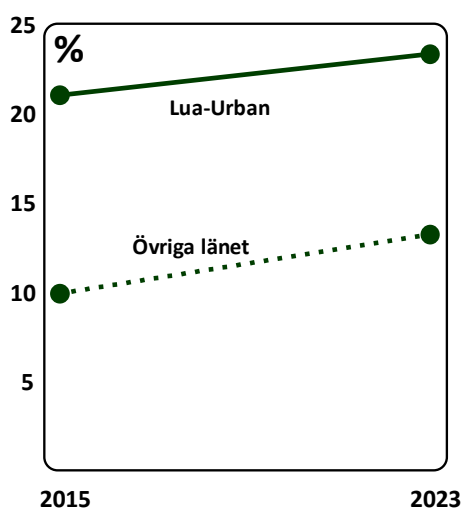
Medborgarundersökningens resultat bekräftar att det finns stora skillnader mellan Lua-Urbanområden och övriga länet. Till exempel har 44 procent av invånarna i dessa områden känt sig otrygga under dagtid i det egna bostadsområdet, jämfört med 17 procent bland övriga länsbor.

Även kvälls- och nattetid är otryggheten markant mer utbredd i Lua-Urbanområden jämfört med övriga länet, 63 respektive 41 procent. Resultaten för Polisens utsatta områden motsvarar här de för Lua-Urbanområden.

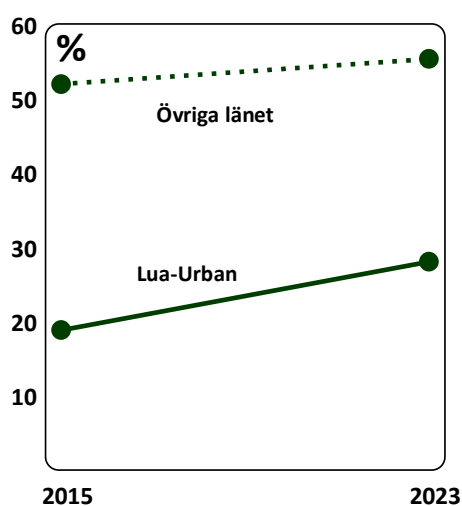
Den mer omfattande otryggheten medför även att det är vanligare att boende i Lua-Urbanområden avstått från aktiviteter på grund av rädsla att utsättas för brott. I den senaste mätningen svarade 23 procent att de, en gång i kvartalet eller oftare, under det senaste året avstått från något på grund av rädsla. Andelen är tio procentenheter högre jämfört med övriga länet.

Diagram 37. Andel som under de senaste 12 månaderna (ofta, ibland eller sällan) upplevt rädsla eller otrygghet i sitt bostadsområde, Lua-Urbanområde respektive övriga länet.

Diagram 38. Andel som under de senaste 12 månaderna flera gånger avstått aktiviteter på grund av rädsla att utsättas för brott.

Diagram 39. Andel med hög tillit till människor i det område man bor i.

Flera trygghetsfrågor visar på stora skillnader mellan Lua-Urbanområdena och övriga länet. Men med utgångspunkt i dessa data går det inte att säga att skillnaderna ökar avseende otrygghet. De minskar dock inte heller utan tycks huvudsakligen vara relativt konstanta.

Samtidigt finns en tendens att tilliten till andra kan vara på väg att förbättras. Sedan 2015 har andelen i Lua-Urbanområden som anser att man kan lita på andra i det egna bostadsområdet ökat från 19 till 28 procent. Parallellt minskade andelen som inte anser man kan lita på andra från 34 till 27 procent.

BEFOLKNING OCH BOSTÄDER

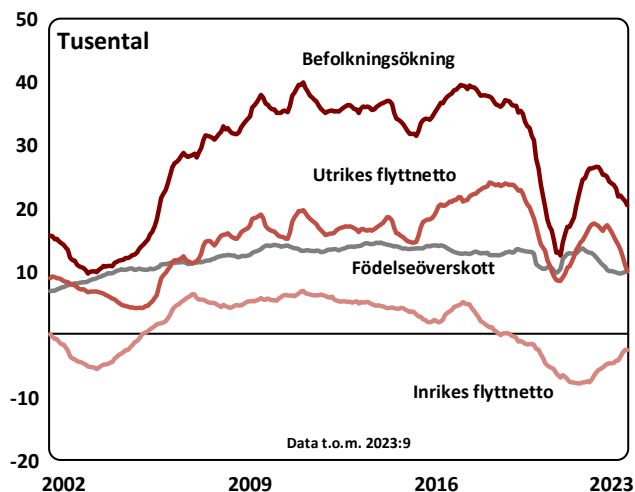
65 procent positiva till ökat bostadsbyggande

Under 2000-talet har länets befolkning ökat med drygt 630 000 personer till 2,4 miljoner invånare vid utgången av 2022. Det är en befolkningsökning som få andra europeiska regioner når upp till. Utvecklingen har framför allt drivits på av ett positivt flyttnetto med utlandet som svarar för drygt hälften av den totala befolkningsökningen.

Flyttnettot med utlandet har däremot minskat under senare år, vilket är den främsta anledningen till att länets befolkningsökning har växlat ned. Vid sidan av invandringen har länets födelseöverskott stor betydelse för den sammantagna befolkningsökningen. Det föds betydligt fler än som dör.

Inrikes flyttnetto har aldrig varit den drivande komponenten till länets befolkningsökning, men är en intressant delmängd eftersom den delvis fångar in kraften i den regionala attraktiviteten. Utvecklingen har dock varit dystert. De senaste åren har nettot varit negativt, det vill säga det är fler som flyttar ut från Stockholms län än som flyttar in. Den summerade nettoutflyttningen sedan 2019 uppgår till 22 000 personer. Det är en indikation på att länets attraktivitet som boenderegion har minskat.

Var femte flytt ut från länet förklaras av bostadsrelaterade skäl och hälften av dessa skäl handlar specifikt om bostadsekonomi. Det visar en studie från Region Stockholm. Långsiktigt är ett uthålligt negativt inrikes flyttnetto inte förenligt med länets roll och bild som rikets tillväxtmotor.

Diagram 40.
Befolkningsförändring i Stockholms län, rullande årstal baserade på månadsdata. Källa: SCB.

Trots en lägre befolkningsökning under senare år ökade länets befolkning med 25 000 personer under 2022. Månadsstatistik för 2023 pekar dock på en klart lägre ökningstakt under innevarande år. Det förklaras främst genom en påtaglig minskning av flyttnettot med utlandet jämfört med 2022.

För att hålla jämna steg med befolkningsökningen krävs investeringar inom exempelvis infrastruktur, men även bostäder. Under perioden 2015 till 2022 färdigställdes 120 000 bostäder i Stockholms län, varav knappt 14 000 under 2022. För 2023 bedömer Länsstyrelsen att färdigställandet minskar till omkring 12 000, och ytterligare något färre färdigställs 2024. 2025 minskar färdigställandet till cirka 4 000 bostäder. Det är nivåer som kraftigt understiger länets demografiska behov om 20 000 nya bostäder per år.

Den kraftiga befolkningsökningen fördelar sig inte jämnt utan skillnaderna mellan kommunerna är stora. De kommuner där befolkningen har ökat mest under den senaste 20-årsperioden är Stockholm, Nacka, Huddinge, Solna och Haninge. Stockholm med dryga 226 000 invånare och övriga med minst 26 000 per kommun. Kommunerna där befolkningen växt minst, med färre än 4 000, under samma period är Vaxholm, Danderyd, Nykvarn och Salem.

Fler negativa till befolkningsökning

2019 var det 45 procent som var positiva till fortsatt befolkningsökning i länet. Andelen har därefter minskat kontinuerligt till 36 procent år 2023. Omvänt har andelen som är negativt inställda ökat till 47 procent. Det ger ett negativt netttotal, -10.

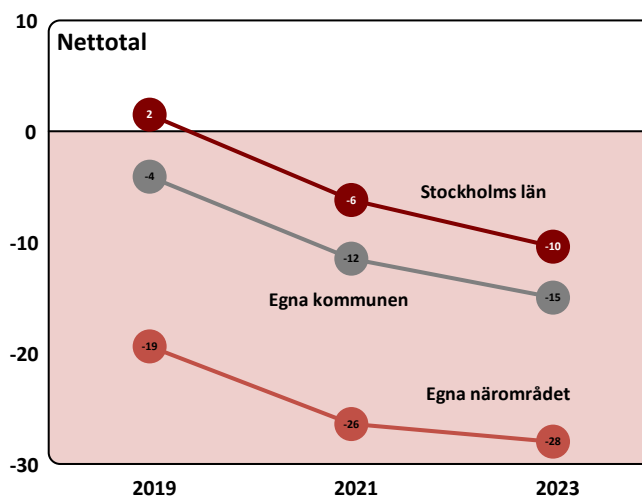
Den negativa inställningen är mer påtaglig om det gäller befolkningsökning i den egna kommunen eller i sitt närområde. Trenden är också identiskt oavsett geografisk nivå – färre och färre ser positivt på en befolkningsökning.

FAKTARUTA – NETTOTAL

Nettotal är saldot mellan två värden i svarsfördelningen. Nettotalet erhålls genom att subtrahera den procentuella andelen som till exempel instämmer i ett påstående med andelen som inte instämmer. Nettotalet kan variera mellan -100 och +100.

Diagram 41.

Länsinvånarnas syn på befolkningsökning i länet, den egna kommunen samt i det egna närområdet, netttotal för perioden 2019–2023.

Kvinnor mer negativa än män

Kvinnor är mer negativt inställda till befolkningsökning än män. Det finns även skillnader mellan inrikes respektive utrikes födda, där den sistnämnda till och med har ett positivt netttotal.

Bland utrikes födda personer är det framför allt utomeuropeiskt födda som är positiva till ökad befolkning. Samtidigt är det inom den gruppen som den största förändringen sedan 2019 kan noteras. 2019 var 65 procent positiva till befolkningsökning. 2023 har andelen minskat med 20 procentenheter.

En annan grupp med en minskning i nästan samma storleksordning som utomeuropeiskt födda är personer som flyttat till länet de senaste tio åren. Det gäller för såväl inrikes födda som utrikes födda.

Tabell 11. Länsinvånarnas syn på befolkningsökning i länet, den egna kommunen samt det egna närområdet, netttotal.

Attityder till befolkningsökning, netttotal			
	Länet	Kommunen	Närområdet
Alla	-10	-15	-28
Män	-8	-13	-26
Kvinnor	-13	-17	-30
Bott i länet 10+ år	-13	-18	-32
Inflyttad max 10 år	2	-3	-11
Villa/radhus	-16	-20	-38
Flerfamiljshus	-7	-13	-23
Inrikes född	-16	-21	-38
Utrikes född	1	-2	-9
Född utanför Europa	9	4	5
Svensk bakgrund	-17	-23	-39
Utländsk bakgrund	1	-2	-9
18–30 år	-5	-7	-22
31–64 år	-10	-15	-28
65–85 år	-17	-23	-35

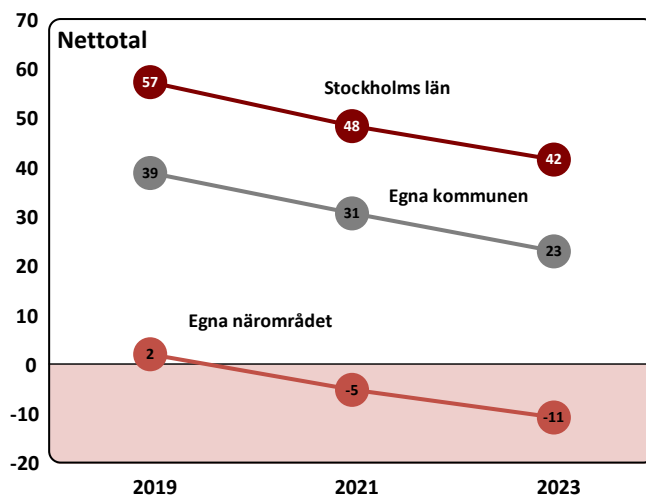
Fler negativa till ökat bostadsbyggande

Synen på bostadsbyggandet följer samma trend som synen på befolkningsökningen – färre och färre ser gärna att det byggs fler bostäder. Minskningen sker dock från höga nivåer. 2019 var 75 procent av länsinvånarna positiva till att det byggs fler bostäder. 2023 har andelen minskat till 65 procent. Omvänt är det närmare 24 procent som ogärna ser att det byggs fler bostäder. Det ger ett netttotal på 42.

Synen på bostadsbyggandet följer länstrenden även när det gäller den egna kommunen. 67 procent såg gärna att det byggdes fler bostäder i den egna

kommunen 2019. Två år senare hade andelen minskat till 61. År 2023 är en majoritet fortsatt positiv till att det byggs fler bostäder i kommunen, men andelen har minskat till 57. Samtidigt har andelen med motsatt åsikt ökat till 34 procent. Därmed beräknas nettotalet till 23, vilket kan jämföras med nettotalet 2019 som uppgick till 39.

Synen på bostadsbyggandet i närområdet har också förändrats över tid. 2023 är det nu drygt fyra av tio som gärna ser att det byggs bostäder i närområdet. En dryg majoritet anser det omvända.

Diagram 42.

Länsinvånarnas syn på bostadsbyggande i länet, den egna kommunen samt i det egna närområdet, nettotal för perioden 2019–2023.

Unga efterfrågar ett ökat bostadsbyggande

Oavsett undergrupp är en majoritet för ett ökat bostadsbyggande i länet. De största skillnaderna går vid ålder, 70 procent av de yngre jämfört med 53 procent av de äldre välkomnar fler bostäder i länet.

De äldre är den enda grupp där färre än hälften välkomnar ett ökat byggande i hemkommunen och när det gäller det egna närområdet minskar andelen till 31 procent. Även bland de som bor i villa eller radhus är motståndet mot bostadsbyggande i framför allt det egna närområdet högt.

Könsskillnaderna vid attityderna till befolkningsökning finns även gällande bostadsbyggande – kvinnor är mer negativt inställda än män. På samma sätt återkommer mönstren för personer med svensk respektive utländsk bakgrund där de förstnämnda är mindre positiva till ett ökat byggande, vilket är mest påtagligt i det egna närområdet.

Tabell 12. Länsinvånarnas syn på bostadsbyggande i länet, den egna kommunen samt i det egna närområdet, netttotal.

Attityder till bostadsbyggande, netttotal			
	Länet	Kommunen	Närområdet
Alla	42	23	-11
Män	44	26	-6
Kvinnor	39	20	-16
Bott i länet 10+ år	39	20	-16
Inflyttad max 10 år	57	36	15
Villa/radhus	32	12	-28
Flerfamiljshus	47	28	-2
Inrikes född	41	21	-19
Utrikes född	43	26	5
Född utanför Europa	46	30	18
Svensk bakgrund	40	21	-20
Utländsk bakgrund	44	26	4
18–30 år	51	33	1
31–64 år	44	24	-10
65–85 år	24	9	-26

Var tredje invånare positiv till både befolkningsökning och ökat bostadsbyggande i länet

Det finns ett samband mellan hur man ser på befolkningsökning och bostadsbyggande. Övergripande är 34 procent positivt inställda till båda, medan 21 procent är negativa till såväl befolkningsökning som bostadsbyggande. Fler män än kvinnor är positiva till såväl befolkningsökning som bostadsbyggande. Fördelningen mellan kvinnor och män är däremot jämn när det gäller det omvända.

Tabell 13. Synen på bostadsbyggande och befolkningsökning i länet i kombination, i.u. motsvarar ingen uppfattning.

Synen på... →		... bostadsbyggande			
		Positiv	Negativ	i.u.	Totalt
↓ ... befolkningsökning	Positiv	34%	2%	1%	36%
	Negativ	25%	21%	2%	47%
	i.u.	7%	1%	9%	17%
	Totalt	65%	24%	11%	100%

Bland dem som gärna ser att befolkningen ökar är drygt 92 procent positivt inställda till fler bostäder. Personer som är positiva till att det byggs fler bostäder i det egna närområdet är nästan samtliga positiva att det byggs fler bostäder i såväl kommunen (97 procent) som länet (95 procent).

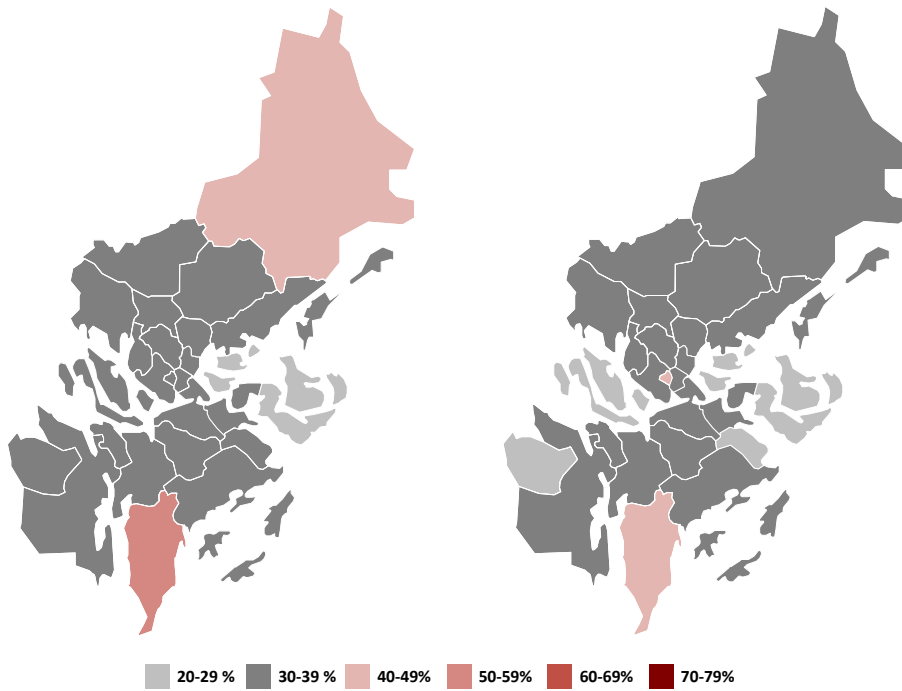
Skillnader mellan kommuner

Inställningen till såväl befolkningsökning som bostadsbyggande skiljer sig åt mellan kommunerna. I Nynäshamn är en majoritet (58 procent) positiv till befolkningsökning i den egna kommunen. Även i Norrtälje (46 procent) är invånarna förhållandevis positivt inställda. Gemensamt för dessa kommuner är en låg befolkningstäthet och att en större andel bor utanför tätortsområden än i många andra av länets kommuner.

Omvänt är enbart en fjärdedel positiva till befolkningsökning i kommunerna Lidingö, Vaxholm och Värmdö. Dessa kommuner hör även till den grupp kommuner där en lägre andel av invånarna är positiva till befolkningsökningen i länet som helhet. Mest positiva till befolkningsökning i länet är Sundbyberg (41 procent) och Nynäshamn (40 procent).

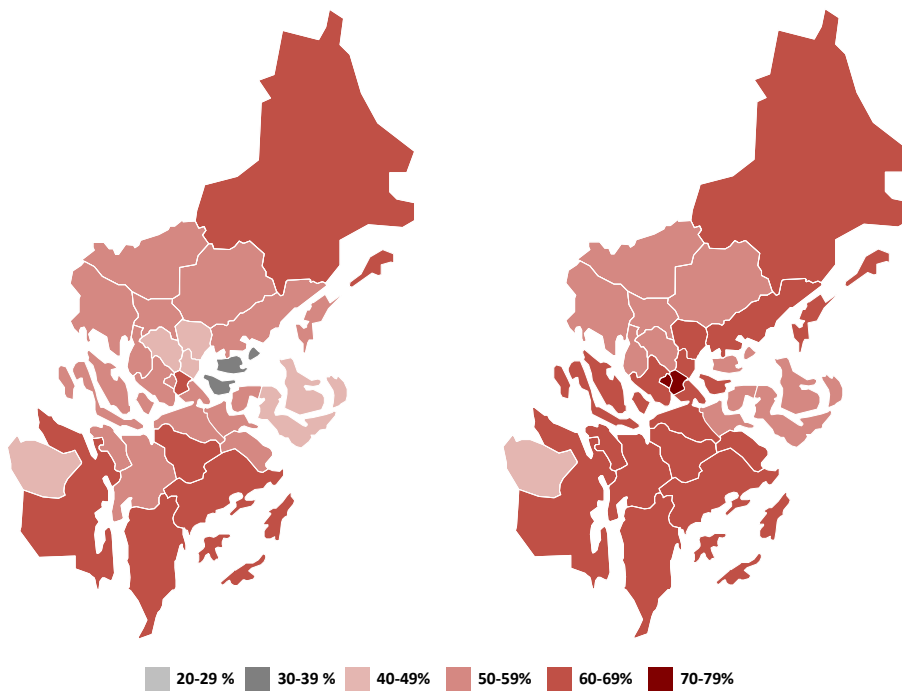
Mest positiva till ökat bostadsbyggande i den egna kommunen är invånarna i Nynäshamn (69 procent), följt av Södertälje (63 procent) och Huddinge (62 procent). I den andra ändan återfinns Lidingö och Vaxholm där färre än 40 procent gärna ser ökat bostadsbyggande.

I Solna, Sundbyberg och Stockholm är omkring 70 procent av invånarna positiva till ökat bostadsbyggande i länet som helhet. Dessa tre kommuner har hög urbaniseringsgrad och svarar för en absolut huvuddel av länets arbetsplatser. Nykvarn är den enda kommunen där andelen som gärna ser ökat bostadsbyggande i länet som helhet inte är i majoritet.

Figur 4. Andel positiva till befolkningsökning i den egna kommunen

Figur 5. Andel positiva till befolkningsökning i Stockholms län

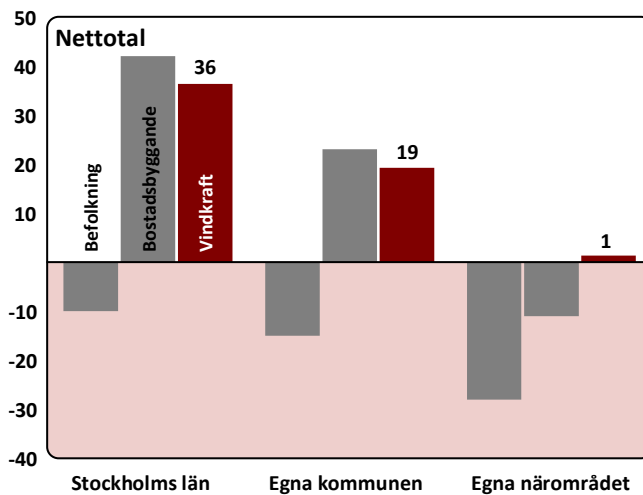
Figur 6. Andel positiva till ökat bostadsbyggande i den egna kommunen

Figur 7. Andel positiva till ökat bostadsbyggande i Stockholms län

Majoritet för att vindkraften byggs ut i länet

Sex av tio ser gärna att vindkraften byggs ut i Stockholms län. Samtidigt är 23 procent emot det vilket ger ett nettotal om 36. Det är första gången som vindkraft ingår i undersökningen, varför det inte finns en jämförelse över tid.

På samma sätt som vid befolkningsökning och bostadsbyggande ökar andelen negativa när det gäller den egna kommunen och framför allt när det gäller det egna närområdet. Om vindkraften ska byggas ut i den egna kommunen eller i närområdet minskar nettotalet till 19 respektive 1.

Diagram 43.

Länsinvånarnas syn på befolkningsökning, bostadsbyggande och utbyggd vindkraft, i länet, den egna kommunen samt i det egna närområdet, nettotal.

Män och kvinnor är positiva till utbyggd vindkraft i samma utsträckning, men för samtliga tre geografiska områden är det en större andel män som också är emot det.

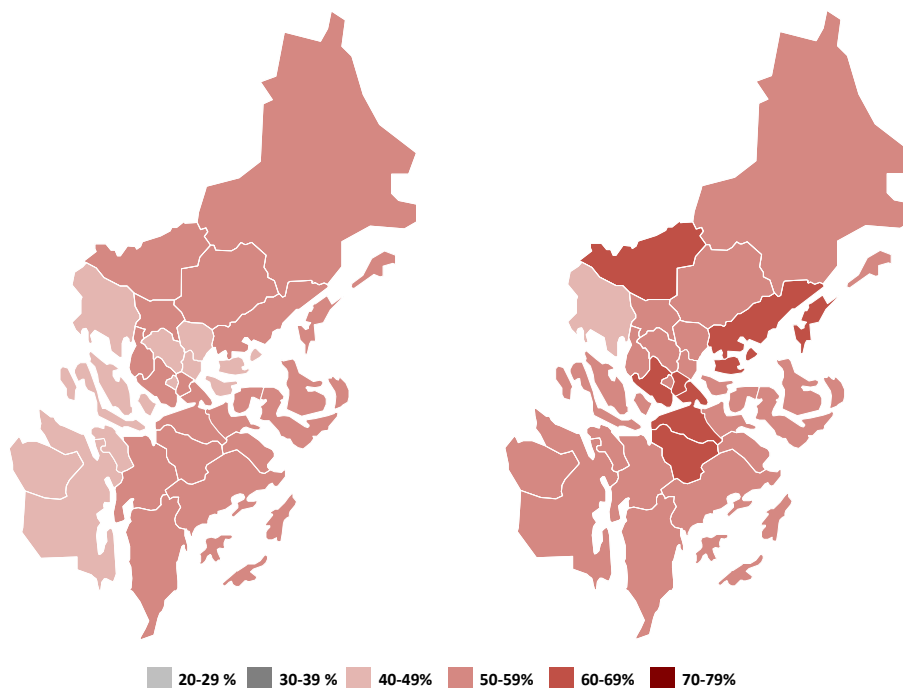
Sett till nettotalen är det små skillnader avseende födelseregion och bakgrund rörande inställningen till vindkraft, framför allt när det gäller i länet och i kommunen. Bakom detta finns dock en större polarisering bland inrikes födda eftersom förhållandevis få saknar uppfattning i frågan. Omvänt är det en större andel som inte har en uppfattning bland utrikes födda.

Tabell 14. Länsinvånarnas syn på att vindkraften byggs ut i länet, den egna kommunen samt i det egna närområdet, netttotal.

Attityder till att vindkraften byggs ut, netttotal			
	Länet	Kommunen	Närområdet
Alla	36	19	1
Män	32	15	-1
Kvinnor	41	23	4
Bott i länet 10+ år	34	17	-2
Inflyttad max 10 år	48	31	17
Villa/radhus	34	17	-5
Flerfamiljshus	38	21	5
Inrikes född	36	18	-4
Utrikes född	36	21	11
Född utanför Europa	35	21	16
Svensk bakgrund	36	18	-5
Utländsk bakgrund	36	21	11
18–30 år	39	20	1
31–64 år	37	21	4
65–85 år	30	14	-5

Skillnader mellan kommuner

Mest positiva till att vindkraft byggs ut i den egna kommunen är invånarna i Österåker (58 procent), men andelen är även förhållandevis hög i Norrtälje, Sigtuna och Huddinge. I kommuner med en mer negativt inställd befolkning – till exempel Danderyd och Lidingö – är drygt fyra av tio positiva.

Figur 8. Andel positiva till att vindkraften byggs ut i den egna kommunen**Figur 9.** Andel positiva till att vindkraften byggs ut i Stockholms län

Bilaga

DEFINITIONER SOM ANVÄNDS I RAPPORTEN

Svensk bakgrund – Inrikes födda med en inrikes- och en utrikesfödd förälder eller två inrikes födda föräldrar.

Utländsk bakgrund – Utrikes födda plus inrikes födda med två utrikesfödda föräldrar. Alla uppgifter om "utländsk bakgrund" i denna rapport inkluderar även undergruppen "utomeuropeiskt födda" som ibland särredovisas.

Unga – Avser 18–30 år om inte annat anges.

Äldre – Avser 65–85 år om inte annat anges.

Utsatt område – Polismyndighetens indelning av geografiska områden. Om inte annat anges avses här boende i alla tre områdestyperna; riskområde, utsatt område, särskilt utsatt område.

Lua-Urbanområden – Bostadsområden med stort utanförskap. Här avses områdena i Stockholms län: Rinkeby, Tensta, Hovsjö, Ronna, Alby, Fittja, Hallunda-Norsborg, Jordbro, Flemingsberg, Vårby, Västra Skogås, Fisksätra, Husby, Rågsved, Skärholmen, Fornhöjden, Geneta. Definitionen utgår från tidigare avtal mellan regeringen och berörda kommuner. Extra resurser sattes in med syfte att minska arbetslöshet och kriminalitet. Definitionen används i SCB:s Registerdata för integration.

Nettotal – Nettotal är saldotal mellan två värden i svarsfördelningen. Nettotalet erhålls genom att subtrahera den procentuella andelen som till exempel instämmer i ett påstående med andelen som inte instämmer. Nettotalet kan variera mellan -100 och +100.

Hyr sitt boende – Avser de som hyr sitt boende i första hand om inte annat anges.

Höginkomsttagare – Avser en årsinkomst (förfärvsinkomst) om minst 600 000 kronor.

Länsstyrelsen i Stockholm – en samlande kraft för en hållbar framtid.

Mer information kan du få av
Länsstyrelsens avdelning för verksamhets- och ledningsstöd
Tfn: 010-223 10 00

Rapporten hittar du på vår webbplats
www.lansstyrelsen.se/stockholm